

1847. óta, tehát több, mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaztatik, a Német-ország első orvosi kollegiuma által megvizsgált s kitűnő használhatósága miatt a magas helytartóság által Magyarországon szabadalmazott WEBER-féle

köszvény-vászon

köszvény, csúsz, tagszaggatás, kereszt-csontfájás, vörheny, mell- és derékfájdalmak, lábköszvény, csípőfájdalom és ischias stb. ellen, mindennemű görcsök a kezek és lábokban, különösen görögös erek, dagadt tagok, fogsomások és oldalsomások hírtov erod-ményvel gyorsan gyógyíttatnak ezen gyógyhatású köszvény-vászon által.

Egy csomag ára 1 frt 5 kr., kettős erejű (nehézebb bajoknál alkalmazandó) 2 frt 10 kr.

Valódi csak akkor, ha a melletti védjeggyel van ellátva.

Dr. BURON párisi általános SEB-TAPASZA

mindenféle sebek, gennyedések és daganatok, kőirnygyulladások, bérmitő sérülések, harapás, zsúrias, ülés, égés, typhusok stb. ellen. 1 köcsög ára haszn. módszerrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 35 kr. Valóban kapható Budapesten Török J. gyár. Király-u. 12. Kochmeister Fr. utóainál Arany János-utca száján. Debreczenben: Doboshegyi György. Egerben: Köllner György. Gyöngyösön: Vasal Gy. Kolozsvárt: Wolf és Hina Gy. Miskolcon: Ujhazy Gy. Mohácson: Jesevits Gy. Nagyvárád: Molnár Gy. N.-Szebenben: Weindl J. Gy. Szegeden: Kovács Gy. Sz.-Fehérváron: Diabala Gy. Újvidéken: Grossinger Gy. Zágrábban: Ansin.

Dr. Spitzer-féle

Arcczenőcs . . . 35 kr. Mosdóvíz 40 kr. Salvator-zsappan 50 kr. Lyoni rizslizt 50-80 kr. megtisztítják az arcot minden por-szenéstől, szepőtől, foltoktól stb.

Kézpasztáinktól

3 nap alatt minden kéz gyengéd és fehér lesz 60 kr.

Csak akkor valódi, ha az itt látható védjeggyel és a teljes névvel Julius Rosenfeld ellátva van.

Figyeljen a teljes címre, mert különben értéketelen és káros szereket kap, miáltal az arcz el vanrontva.

Szelvényszám 435.

Hölygelm! Ezen szelvény beküldése után ingyen kapja minden hölgy a „SZEPESSÉG APOLASA” című füzetet, melynek ára különben 25 kr.

Gyár és szétküldési raktár:

Salvator-Gyógyszertár, Nasicban Eszék mellett.

ROSENFELD GYULA.

Ismétlárasítónak a legmagasabb engedély. 3 frton felül bérmentve. Csomagok 1 frton alul nem küldetnek. Csomagolás nem számítatik. 4493

Raktár Budapesten:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész, Király-utca 12. Eder illatszerész, Városház-tér és Detsinyi Károly gyógyszerész, Fűrdő-utca 10. Reiner L. és F. király-utca.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Holgypor La VELOUTINE Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Nincs többé köhögés!! MELL- ÉS TUDÓBAJ ELLEN! Dr. med. Fáykiss szépeai kárpóti növénykivonat. Egy üveg ára használati utasítással 75 kr. Csukorka 1 dobozzal 35 kr. Tea Egy csomaggal 1 csomaggal 20 kr. Kis 25 kr. Tizenöt év óta legjobb eredménnyel használják köhögés, rekedtség, katarakták, köhögés, náthálás (influenza), szél-mellőség, tüdőgyulladás stb. ellen. Eredetiben kapható Fáykiss József, nagy Kristóf-hoz címzett gyógyszerüzében Budapesten, továbbá Török József gyógyszerüzében, Király-utca. - Postai megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Horgony-Pain-Expeller.

Ezen rég jónak bizonyult bedörzsölést csúsz, köszvény, tagszaggatás stb. ellen legjobban ajánlhatjuk a t. cz. közönség figyelmébe. Egy üveg ára 40 és 70 kr. és a legtöbb gyógyszerüzében kapható.

Csak horgonnyal valódi!

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirtabalsam. Kir. szab. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyirtából kifolyik, ha annak törését meg-furjuk, emberemlékezet óta mint a legkiválóbb sebzó szer volt ismeret, ha azonban ezen nedv a feltárolás miatt sárga, balsamát alkalmatlanná teszi, csak akkor nyer gyógyóvát csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetően pikkelyek válnak le a bőrről, a mely csúttal fehér és gyöngyöző válik. Ezen balsam kímélti az arcon a ráncokat és himbolygásokat, így arczszínt, a bőrnek fehérséget, egészségét és öregséget kölcsönöz; a legrovidebb idő alatt eltávolítja a szepőt, májfoltot, anyajegyeket, orrvességet, bórakat s a bőr minden más egyéb tisztálanságait. Ara egy krosznak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Dr. Lengiel orvosi Benzoe-zsappana

legalkalmasabb bőrpóroló zsappan, mely a bőrt gyengédíti s finomná teszi s hivatalos a nyirtabalsam hatását előmozdítja. Ára 60 kr. Kapható minden jobb gyógyszerüzében. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, király-utca 12. Áradon: Ring S. gyógyszerész. 4541

Az arcz szépségét legbiztosabban megszerzi és fentartja Leichner zsirpóra és Leichner hermelin-póra. E híres arczporok a legmagasabb női körökben s a legelső művésznők által előszeretettel alkalmaztatnak; a bőrt éles vagy poros levegő ellen megvédik, s fiatalos, viruló kinézetet adnak neki. Csak zárt szelenczkékben a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31 és minden illatszer-kereskedésben. Okavodjunk az utánzóktól. LEICHNER L., illatszer-vegyész, a kir. udvart színházak szállítója.

A FARSANG ALKALMÁVAL Bisenius Károly disztiménytelepe. Wien, I., Singerstrasse 11, Mezzanin. Telefon 4929. Legolcsóbb nagybani árak. Arjegyék ingyen. Nagyszerű választék füzértánc-rendjelemben, tucatja 10 krtól és füzértánc-turkok 76 krtól felfelé. Álarcok minden generben és jelmez-ékszer. Gyapjas akkallak 10 krtól, paró 4 krtól 25 krtól felfelé. Eredeti tréfas fűvek, pukánó emkorkák és füzértánc-bokrátok 4 krtól felfelé. Bizottsági és egyleti jelvények tánczenedek és női ajándék-tárgyak. Bálterem-disztimények kölcsön: és el is adatnak. Tréfas zenekeretek papirkartonból, melyeken minden előismeret nélkül játszani lehet; egy zenekar 12 hangszerezzel 2 frt 10 krtól felfelé. Elismert izlést bálterem-dekorációk minden styben, helyben és vidékre. Könyvnyen felállítható házi színházak, melyek a falak legeszkélybb rongálása nélkül állíttatnak fel. Színes salon-lángok drbjá 10, 15, 20 kr. s felfelé. Magnesium, melyet meggyújtva, elektromos világosságot kapunk reflektorral. Disztimények pénzfolyamért.

Dr. Lengiel Fr.-féle nyirtabalsam. Kir. szab. Svédhonra. Már magában véve azon növényi nedv, amely a nyirtából kifolyik, ha annak törését meg-furjuk, emberemlékezet óta mint a legkiválóbb sebzó szer volt ismeret, ha azonban ezen nedv a feltárolás miatt sárga, balsamát alkalmatlanná teszi, csak akkor nyer gyógyóvát csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arcot vagy más bőrrészeket, akkor másnap csaknem észrevehetően pikkelyek válnak le a bőrről, a mely csúttal fehér és gyöngyöző válik. Ezen balsam kímélti az arcon a ráncokat és himbolygásokat, így arczszínt, a bőrnek fehérséget, egészségét és öregséget kölcsönöz; a legrovidebb idő alatt eltávolítja a szepőt, májfoltot, anyajegyeket, orrvességet, bórakat s a bőr minden más egyéb tisztálanságait. Ara egy krosznak, használati utasítással együtt, 1 frt 50 kr.

Gyógyszertár PSERHOFER J. Bécs, I., Singerstrasse 15. „az arany bir. almához” Vértisztító labdacok, ezelőtt egyetemes labdacok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség létezik, melyben a labdacok csodás hatásukat bizonyították. Sok évtized óta ezen labdacok általában igen el vannak terjedve, számtalan orvos rendel azokat, s alig akad család, melyben e kitűnő háziszerebből ne volna egy kis készlet. Kéretik határozottan PSERHOFER J.-féle „vértisztító labdacokat” kérni, s arra ügyelni, hogy a dobozok tetőjén levő felírás minden dobozon a használati utasításban látható PSERHOFER J. névalírással el legyen látva és pedig veres nyomásban. Fagy-balsam, PSERHOFER J.-től. 1 téglgy 40 kr., bérment. megküldéssel 55 kr. Keskeny utifü-nedv, hurut, rekedtség, görösköhögés stb. Amerikai köszvénykenőcs, forint 1.30. Por lábizzadás ellen. 1 doboz 50 kr. bérment. megküldéssel 75 kr. Golyva-balsam, 1 üveggel 40 krajczár, bérment. megküldéssel 65 kr. Élet-essenzia (prágai cseppek), megromlott gyomor, rossz emésztés ellen. Egy üveggel 22 krajczár. Az itt felsorolt készítményeken kívül valamennyi az ausztriai lapokban hirdetett bel- és külföldi gyógyászati különlegesség készletben tartatik, s minden esetleg raktáron nem levő cikket kívánatra pontosan s leggyutnyosabban beszerzetik. Postal küldemények az összeg beküldése mellett, nagyobb megrendelések utánvétel mellett is, a leggyorsabban eszközöltetnek. A pénz előleges beküldése mellett (legközönségesben postautalványnyal), a viteldj sokkal kevesebbe kerül, mint utánvétel mellett való küldésnél. A főmehbbi különlegességek kaphatók Budapesten is, Török József gyógyszerüzében, király-utca 12. szám alatt.

1892. január 1-jével új előfizetést nyitottunk a XXII. „MERCUR” XXII. évfolyam. hiteles sorsolási tudósítóra. A nagyszámú sorsolási lap közül a „Mercur” elismert megbízhatóságával, legtekélyesebben, érthetőleg és világosan szerkesztett huzási jegyzékével fogva kitűnik, miáltal olvasó köröknek elismerését már kezdettől fogva megnyerte. A huzási lajstromokon kívül a „Mercur” minden tudnivalót közöl, mely a közzadáság, kereskedelem, pénzügy és forgalom terén előfordul, mely oknál fogva minden értékpapirtulajdonos, különösen pedig tőkés számára egy szakiapot képez, melyből hasznos tudnivalókat húzhat. - A „Mercur” magyar-német szöveggel 2-3-szor jelenik meg, szükség esetén többször is, azonban nyomban minden nagyobb és fontosabb huzás után. Minden előfizető ingyen kapja a „Mercur” Sorsolási évkönyvét 1892-ik évre, 4617 mely az összes, 1891. év végéig kisorsolt, de még be nem váltott sorsjegyek kimutatását tartalmazza. Felmentjük még az általános sorsolási naptárt 1892. évre, melyben az összes bel- és külföldi sorsjegyek és kisorsolások értékpapírok huzásnapjai foglaltatnak. Mindamellett, hogy a „Mercur” anyaga napról-napra szaporodik, a lap előfizetési ára változatlan marad és pedig: egész évre 2 frt fél évre 1 forint bérmentes szétküldéssel együtt. Mutatványszámok ingyen. Előfizetéseket elfogad a „MERCUR” kiadóhivatala, Budapest, V. Dorottya-utca 12.

5. SZÁM. 1892. BUDAPEST, JANUÁR 31. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre - 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre - 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.- Külföldi előfizetésekre a postai költség feléire - 2.50 meghatározott viteldj is csatolandó.

KISS ÁRON, A TISZÁNTÜLI REFORM. EGYZHÁZKERÜLET ÚJ PÜSPÖKE. A TISZÁNTÜLI reform. egyházkerület a magyar protestáns egyház egyetemének nagyságra nézve a legtekélyesebb kerülete. Közel egy millió tösgyökeres magyar kálvinista ember lakik benne, az összes magyarországi kálvinistáknak mintegy két-ötöd része, s ebből a számból hatalmas rész jut az Alföld gazdag és népes városaira, melyek közt a legkiválóbbat, Debreczert, jó idő óta az egyházkerület rendes székhelyét, ósrégi idők óta fogva, tréfásan és komolyan egyaránt, „kálvinista Rómá”-nak szokták nevezni. Az egyházkerület nagy hírnevét még jobban emeli a negyedfél század óta fennálló debreczeni kollégium, egyike az ország kevés „milliomos” iskoláinak, a melynek különböző, - gymnáziumi és akadémiai, - fokozatán évről-évre közel ezer tanulókat oktatnak, s a melynek tanárai között Melius Juhász Péter óta soha sem hiányzott egy-egy, nemcsak a magyar kálvinista világban nagy tekintélynek örvendő tudós férfi, ki az egyház közügyeire is nagy hatással volt.

különösen: Kiss Áron szatmármegyei esperest, ki, mint hivatalában legidősebb esperes, egyúttal püspökhelyettes is volt; Tóth Sámuel debreczeni hittanár s egyházkerületi főjegyzőt és végül Szabó János körös-tarcsai lelkészt, a nagy békés-bánáti egyházmegye esperesét. A szavazatok az egyes egyházakból csak a jelen év elején érkeztek be teljesen s fölbontatásuk után kitűnt, hogy Kiss Áron nemcsak relatív többséggel, de 73 szónyi abszolút többséggel választott meg püspöknek s így a nagy egyházkerület új feje valóban közbizalom útján nyerte el tekintélyes állását. Hegyregi Kiss Áron püspök, kinek arczképét

most bemutatjuk, 1815 nov. 20-án született Kis-Naményban, Szatmármegyében, hol hasonló nevű atya református lelkész volt. Tanuló éveit Szatmártól, majd Sárospatakon töltötte, mely utóbbi helyen a jelenlegi tiszáninneri református egyházkerület püspöke, Kun Bertalan is tanuló-társa volt. Atyja 1834 február havában elhalván, a 18-ik élet évét csak néhány hónappal átháladott ifjú egészen önére jött utasítva, de a protestáns főiskolák régi szervezetük szerint mindenkor kellően gondoskodnak arról, hogy a tehetséges ifjú megkezdett pályáját a teológiai tanfolyamot, 1839-ben Szatmár-Németiben ment

KISS ÁRON, A TISZÁNTÜLI REFORM. EGYZHÁZKERÜLET ÚJ PÜSPÖKE. mint segédlelkész, s itt 1843-ig működött, különösen György József esperes oldalán, ki sokat utazván és gyakorta betegeskedvén, igen gyakran bizta reá az összes lelkészi teendőket. Az utóbb említett évben, 1843 április 25-kén választották meg Kiss Áront lelkészmegyei Porcsalmán, egy szatmármegyei alig másfél ezer lelket számláló s a nagy városoktól távol eső kis faluba, s itt maradt azóta folytonosan, csaknem teljes ötven éven át, itt működött később mint esperes is, s itt e félreese kis községben kezdte meg a magyar protestáns egyház sajtósági szokásaként püspöki működését is, míg a debreczeni egyház, a mint előrelátható, nem siet őt Révész Balint megürlt lelkészi állomására megválasztani. A protestáns püspökök ugyan mind, kivétel nélkül, lelkészek is, s így önálló székhelyük nincs, a minthogy eddig a néhány száz forintra menő püspöki javadalmazásból megélniök is alig lehetett volna, ha azt lelkészi fizetésük nem pótolja. Újabban azonban szokásba jött, s igen helyesen, hogy az egyházkerületek természetes közepontjai, a nagyobb városok, a hol a főiskolák is vannak, a püspök halála után megüre-

sedett lelkesi állomásokat mindig az új püspökökkel töltik be.

Kiss Áront a szatmári egyházmegye, melynek körébe Porcsalma is tartozik, már korán felkarolta buzgó munkássága és adminisztratív ügyessége miatt. 1846-ban egyházmegyei aljegyző s 1848 május 24-ikén főjegyző volt, s kitüntetés-ként már ebben az évben öt küldték ki egyik képviselőnek arra az értekezletre, melyet báró Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter 1848 július 25-ik napjára Pestre hívott össze az egyes hitfelekezetek egyenjogúságát és viszonyosságát megállapító 1848: XX. t.-cz. 3. §-ának életbeléptetése végett. A csakhamar bekövetkezett mozgalmas idők azonban megakasztották pályafutását. Kiss Áron, ki mint a szatmári megyei önkéntes honvédek tábori papja, az erdélyi hadjáratban részt vett, s igen természetesen mindenkor jó magyar ember volt, a Bach-korszak alatt sok üldözést és zaklatást szenvedett, főjegyzői állásától is megfosztották s csak 1857-ben, a magyar protestáns egyház történetében oly nevezetes pártens-korszakban lett ismét egyházmegyei főjegyzővé és tanácsbíróvá, s 1860 nov. 22-én választatott meg, akkor is még aránylag fiatal korában, az egyházmegye esperesévé, mely tisztet egész mostanáig, tehát 30 évnél hosszabb ideig viselte általános elismerés mellett.

A szatmári egyházmegye 65 községből áll, de e községek közül csak 10-ben haladja meg a hívők száma az egyezret s a nagyobb rész szegény földműves gazdákkal bíró falu, mely hitbuzgalma dacára alig képes papját s tanítóit tisztességes ellátásban részesíteni. Az új esperesnek tehát sok dolga volt, de végzett is eleget. 1885-ben, midőn Révész Bálint és Kun Bertalan püspökök és számos más notabilitás jelenlétében Szatmár-Németiben Kiss Áron esperességének negyedszázados jubileumát megülték, az ünnepélyről kiadott emlékkönyvben felsorolták tevékenységének főadatait is, s ezekből kiemeljük, hogy ez idő alatt egyházmegyéjében 5 új templomot építettek, 46-ot átalakítottak, 25 paplakot, 40 iskolát állítottak fel s az egyház szerzett fekvő vagyont is. Egyházmegyéjének természetes központján, Szatmár-Németiben, ezen idő alatt alakult egy felsőbb leányiskola és a gymnázium jelentékenyen gyarapodott. Létesített egyházmegyei könyvtárt, gyámintézetet és takarékmagtárakat. Egyszóval, buzgó és tevékeny volt működésének minden ágában, bár nagyon megehezítette működését az a körülmény, hogy Porcsalma félreeső község, honnan különösen rossz időben a mezői utakon nehéz a közlekedés. Kiss Áron azonban igen lelkiismeretes ember volt, ki mindenkor megjelent ott, hova hivatalos kötelessége szólította, s vasegészsége, mely még most is erőteljes férfúnak tünteti fel a 76 éves aggot, segített neki a fáradságok elviselésében.

Pedig hatásköre az alkotmányos korszak alatt nőttön-nőtt. A protestáns egyház minden irányban mozogni kezdett. Konventek és zsinatok tartattak, az egyházi énekek reformja, a protestáns irodalom fejlesztése, általános házi pénztár (domestica) alakítása, a felekezeti tanügy rendezése s annyi más reformszeme került színyegre. Kiss Áron mindenütt ott volt, mint bizottságok tagja vagy elnöke. Neve így egyházmegyéjének határán kívül is ismertté s tiszteltté lett s egyéniségét Debreczenben, Budapesten, Pápán s más helyeken, a hol a gyűlések tartattak, csakhamar megismerték.

A mozgékony és tetterős öreg úr egyszerű fészében, Porcsalmán boldog családi életet élt. Négyeszer nősült; több gyermeke elhalt, s jelenleg 3 fia és 4 leánya él, kik közül a leg-

ifjabb, Palika, 1885-ben született s így még csak most kezd iskolába járni, míg két nagyobb fia már öszülő fővel a paedagógia szolgálatában áll; egyik, Kálmán, mint nagykőrösi református képezedei igazgató s az irodalom terén mint történétbúvár, a másik, a magyar paedagógia történetének kutatásában szerzett kiváló érdemeket s országszerte ismert nevű dr. Kiss Áron, Török Pál volt budapesti református püspök veje, a budai paedagógium egyik kiváló tanára.

Mondanunk sem kell, hogy a közélet terén immár egy emberöltőn keresztül fáradó Kiss Áront sok kitüntetés érte egész attól az időtől fogva, midőn 1846-ban Szatmár megyében, kártársai közül legelőször, táblabíróvá választották. De ez a sok kitüntetés mind elhalványul mostani megválasztása előtt, mely őt egy nagy egyházkerület fejévé s oly sok kitűnő férfi utódjává tette. Évek óta sokan emlegették őt, mint a ki buzgóságánál és tapintatos vezetői tehetségénél fogva e helyre méltó s kapcsolatban ezzel az egyházi körökben nem egyszer merült fel az a terv, hogy a többi egyházkerületekhez képest igen nagy tisztántúli szuperintendenciát ketté kellene választani.

Mind ez az új püspök népszerűségét mutatja. Nem közönséges szónoki tehetsége, szívélyes, derült modora s társaságkedvelése messze földön ismeretesekek. Olykor-olykor alkalmi költeményeket is ír és szaval, s bokros teendői között reá ért néhány irodalmi mű alkotására is, melyek között legnevezetesebb a magyarországi protestáns-egylet által 1881-ben kiadott 46 nagy ívre terjedő vaskos kötet „A XVI-ik században tartott magyar református zsinatok végzése”, egyike egyháztörténelmi irodalmunk forrásmunkáinak. Ez a nagy tevékenységi ösztön, kapcsolatban a kedély melegségével és vas egészséggel biztosítja annak, hogy Kiss Áron, a tisztántúli ev. ref. egyházkerület új püspöke, méltóan fogja betölteni jelen kiváló helyét, a mely helynek képviselőjére minden hazáját és vallását szerető magyar kálvinista a legérdemesebb várakozással néz. S bizonyára senki sem fog csalódni az új püspökben, ki egész élete folyásával be tudta bizonyítani, hogy az igazi tehetség nemcsak el nem parlagosodik, hanem kiküzd magát a legegyszerűbb körülmények között is. Kiss Áron további működését annál sikeresebbnek remélhetjük, mivel a püspöki hivatal teendőit nem mint kezdő, hanem mint olyan avatott kormányzó veszi át, ki az éveken át beteg Révész helyettesítvén, tényleg már sokáig püspök volt, mielőtt a közbizalom hivatalosan is beültette volna a püspöki székbe.

EMLEKLAPOK.

Leány-tanítványainnak.

St. A.

Miért jövünk? Hová megyünk?
Keressük a bús titkót annyian;
Te ne keresd, de úgy találd meg.
És megtalálva, élvezd boldogan.

B. M.

Két pont mi fontos életünkben,
A kezdet és a végezet;
Megyünk mindkétszer, öntudatlan,
Hová egy titkos kéz vezet.

E kettő közt egy kicsiny út áll,
Hol hosszabb, hol meg rövidebb;
A különbség, hogy e kis útban
Magunknak is csak jut szerep.

Mi az? s milyen lesz? Meg van írva
Öröktől, Isten könyvében;
Te csak játszd, játszd, örülve, sírva,
S a végén is maradj ilyen.

L. V.

Előtted rejtve a mély titkú élet;
Ha szeret az Isten, megfejti véled,
Könny, zokogás árán, de az ne aggaszson;
Csak így lehetsz boldog s boldogító asszony.

R. M.

Szép és derék: nem mondom meg ki az
De hogy ki lesz a boldog, azt tudom.
Az, a ki bírni fogja Margitot,
Hajolva önként, hűn szeretve holtig.

B. P.

Mondád, hogy írjak kis könyvedbe;
Oly szívesen írnék, — de mit?
Láttalak kis lányul, örvendezve,
És most a hajadon ez itt.

Mert jó vagy, tiszta vagy, igaz vagy,
(Bár próbát egyik sem állá még);
Virága egy gazdag tavasznak
Koszorúul mind fejedre illenek.

De majd ha kint, szabad teren,
A gyenge ág sudárba hajta;
És megmutatta, hogy vihar,
Sem hő kifogni nem tud rajta:

Ha akkor is, mi most vagy, az leszesz
(Adják meg azt az istenek!);
A győzelem arany pálmáját
Méltán majd akkor viseled.

G. S.

A könyv a mosolyok testvér-társa,
Adatott mindkettő boldogításra.
A sors a tiédet vegyítse jól:
A mosoly maradjon mindig utól.

H. M.

Szűlt a Hegyaljának áldott, szép vidéke,
Megyédhez fűződik nagy múltunk emléke;
Védelme a jognak, lelki szabadságnak,
Mikor tiltakozni Zemplénbe gyűlének
Rendei a tizenhárom vármegyének.

Majd lengeté a szél a fejedelmi zászlót,
„Hazáért, vallásért!” ez volt reá írva.
Felkeltek és győztek, derék, kemény népek
És Bécs karja őket letérni nem bírta:
Kuruczoknak harca, — hisz meg vagyon írva.

S jött az utolsó is nagy Lengyelországból,
Győzött, mint a többi, de nem bírta népe
S számkivetésbe ment tenger mellékre.
Csak nevének hagyta itt, emlékéért, szerelmét,
No meg azt az egy dalt, mely sergessel ér fel;
Ósi tárogató mély öble zokogta,
Szívünk facsarodik most is hallására.

Azután béke lett, mély, halálós béke;
S nőtt az embereknek egy más nemzedéke,
A kik újra kezdtek azt a régi harcot.
De nem buzogánnyal: lélek fegyverével,
A szóval, az eszme gyújtó erejével,
Hogy a holtak tetsző támadjon fel újra.

Nézd a Sátorhegynek koszorúza ormát:
Annak a tövében ott élt, küzdött, szenvedt
Eme szent csapatnak legszentebbik tagja,
Egy maga egy sereg s vezér egy személyben;
Tele szíve hittel, mint egy vértanú;
Mint egy apostol: telve szeretettel;
Győzelmet megértte s ez lett a jutalma
S most ott porladozik Sátorhegy aljában.
— Mind ezt a vén hogy elbeszéli néked.

S ha elmereng lelked e nagy emlékeken,
E szép emlékeken, pihenőt keresve:
Akkor, egy-egy percze, a multakból én is
Jussak az eszedbe!

BARÁTH FERENCZ.

HÁZASSÁG ÉHSÉG BŐL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta JÓKAI MÓR.

V.

A piritott szalonna.

Lord Dagobert végre mesterére talált.
Donna Idöl elfogadta a tervezett komédiát;
Csak hogy megfordította a szerepet.

Ha a férj dörömbözött az ajtón és szitkozódott,
A hölgy elkezdett rimánkodni és segítségért
kiabálni. A házbellek azt hitték, hogy ő az
ostromolt fél. Hozzá voltak már szokva az ilyen
jelenetekhez.

Ha lord Dagobert nagyon ordított, akkor
Donna Idöl előre-hátra szaladgált a szobában,
s döntögette a székeket, asztalokat egymásra,
— mintha kergetnék.

Mikor pedig a szócsoyón át a szakácsnak küldött
le az izeneteket a konyhába, akkor lord Dagobert
hangját utánozta remekül.

A lordnak át kellett látni, hogy nyomortultul
meg van fogva a saját csapdájában.

De még sem akart kapitulálni.
Donna Idöl ott reggelizett, ebédelte és vacsorált
az orra előtt, s neki csak az ételeknek a szaga
jutott.

A mi legjobban ingerelte, az volt, hogy hát a
kártyavető jóslatának be kell teljesülni. Egy
ostoba jósnő, a kinek a jövődőlésére okos ember
csak a furcaság végett lehet kíváncsi, kimond egy
lehetetlen dolgot, egy abszurdumot. És ime az a
lehetetlenség közel van hozzá, hogy beteljesüljön.

Két napig kiálta az éheztetést. Már könyörgésre
is fogta a dolgot: „Őn kegyetlen demon! Meg
hagy halni egy embert éhen! Egy Mac Millan
lordot, utolsó sarját a nagyhirű családnak!”

— Őn maga tartja magát fogva, ön maga kár-
hoztartja el magát erre a kínzásra. Egy Mac Millan
lord! Ha ön egy bookmakernek szavát adja, azt
megtartani kötelesek a kötelességének ismeri, hát
egy ártatlan hajadonnak adott szavát kijátszani
gavallérhoz illőnek tartja? Hogy hamis oltár,
hamis pap előtt lett adva az a szó? De a mylord
igazi gentleman: angliai earl, a Bath-rend
lovagja, s adott szava csak pusztá lég volt? Én
életemben eleget éheztem azért, hogy a becsületem
megőrizsem: ön most azért éhezik, hogy a
becsületét kijátszassa.

A harmadik nap reggelén azt gondolta ki
Donna Idöl, hogy a közlekedő asztalkával egy
darab szalonát hozatott fel magának.

— Ejh, meguntam már azt a sok mindenféle
drága körömfaladékokat. Nem kell több osztriga
meg pástétom: vágyom a szalonna után. A hogy

hajdan szoktuk, mikor faluról falura kóboroltunk
s kin tanyáztunk a sátor alatt.

Azzal oda kuporodott a kandalló elé, melyben
maga megrakta az illatos olajfából a tüzet, s
elkezde a kenyérszeletet, aztán meg a szalon-
nát piritani a tűznel.

Azt pedig mindenki tudja, hogy nincs invitál-
lóbb illat a világon, mint a piritott szalonnaé.
A piritott szalonnaillat képes egy kikoplalt
emberrel a hitét megtagadtatni.

— Irgalom! ordítá az ajtó ablakán keresztül
lord Dagobert. — Feleségül veszem önt, csak
abból a szalonnából adjon egy harapást.

— Komolyan mondja ön?

— Komolyan mondom.

Arra aztán megszánta Donna Idöl; vagy
talán nem is szánta meg: kitelik tőle, hogy
csak kiszámított fufang volt tőle. Odavitte a
pirított szalonnat és kenyérszeletet az abla-
kocskához s egy falatra valót levágott belőlük,

fogva is el fogják marasztalni, ha a házassági
ígéretet be nem váltja, legalább is a möringolt
húsz ezer fontba; de már ezt nem bánta. A levél
Donna Idöl kezében volt már.

— No, már most bocssáson ki.
— Dehogyan bocssátom! Előbb összekelünk.
Adja ide a szobám kulcsát, hogy a jegyzőt a
tanúival együtt bebecsáthassam.

Még ennek is meg kellett történni.
Donna Idöl a sülyedő asztallal leszállítá a
jegyzőnek szóló levelet, s a szócsoyón át lekialtá
az utasítást, hogy mit tegyenek vele.

A legrövidebb időhaladék mulva ott volt a
jegyző a két hivatalos tanúval.

A kis asztal már terítve volt a nászlakoma-
hához.

— Hol van a völegény? kérdezé a jegyző, az
elfogadására siető menyasszonytól.

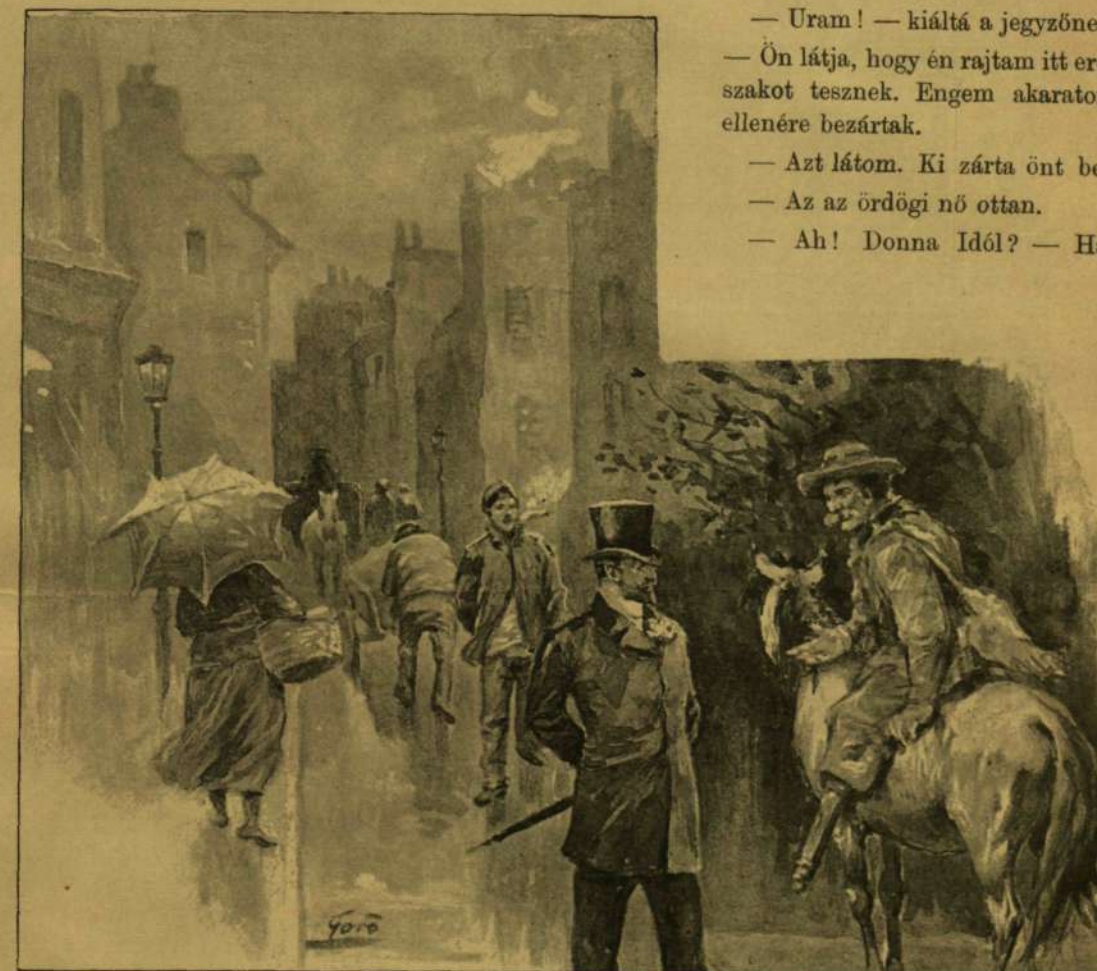
— Ott van, — szölt Donna Idöl a rézajtóra
mutatva, melynek ablakán lord Dagobert sápadt
arca tekintett ki. — Nem volt már
veres.

— Uram! — kiálta a jegyzőnek.
— Ön látja, hogy én rajtam itt erő-
szakot tesznek. Engem akaratom
ellenére bezártak.

— Azt látom. Ki zárta önt be?

— Az az ördögi nő ottan.

— Ah! Donna Idöl? — Hát

LORD DAGOBERT SZEMBE TALÁLKOZOTT A LOVAS KOLDUSSAL.

azt rózsás újjai közé esiptetve, odadugta lord
Dagobert szájába.

Egy perc alatt lenn volt.

De többet aztán nem adott neki belőle.

Az pedig, hogy egy agyonéhezett embernek
«egy» falatot adjanak a szalonnából, többet
nem, túltett Arbuez minden torturáin.

Lord Dagobert szeméi kék-zöld karikákat
hánytak a dühtől.

— Hivassa ön a jegyzőt, — mondá neki Donna
Idöl.

— Kivel hivassam? Mikor nem mehetek ki.

— Irja meg neki a nyilatkozatot, hogy házassá-
got akar kötni velem.

— Mivel írjak? Hisz nincs írószerem.

— Dehogyan nincs. Én már arról is gondoskod-
tam. A varázsasztal mindent felhozott.

Azzal odavitte az ajtóhoz az írószerket s
azokat a csipetűvel benyújtá a fogolynak.

Aztán diktálta neki, hogy mit írjon? Valóság-
os kapituláció volt az, kényre-kegyre.

Lord Dagobert jól tudta, hogy a törvények
értelmében már ennek a levélnek az erejénél

Donna Idöl hozta önt ide erőszakosan vagy ön
hozta ide Donna Idölt?

— Én hoztam ide.

— Csalás által? Megesküdött vele álpap előtt?

De furca helyet választott ön magának a mé-
zes napok eltöltésére, mylord!

— Választott az ördög! Ő csukott be ide.

— S most nem ereszti önt ki addig, a míg ön
a Code-civil értelmében törvényesen egybe nem
kél vele.

— De ez a házasság erőszakolva van.

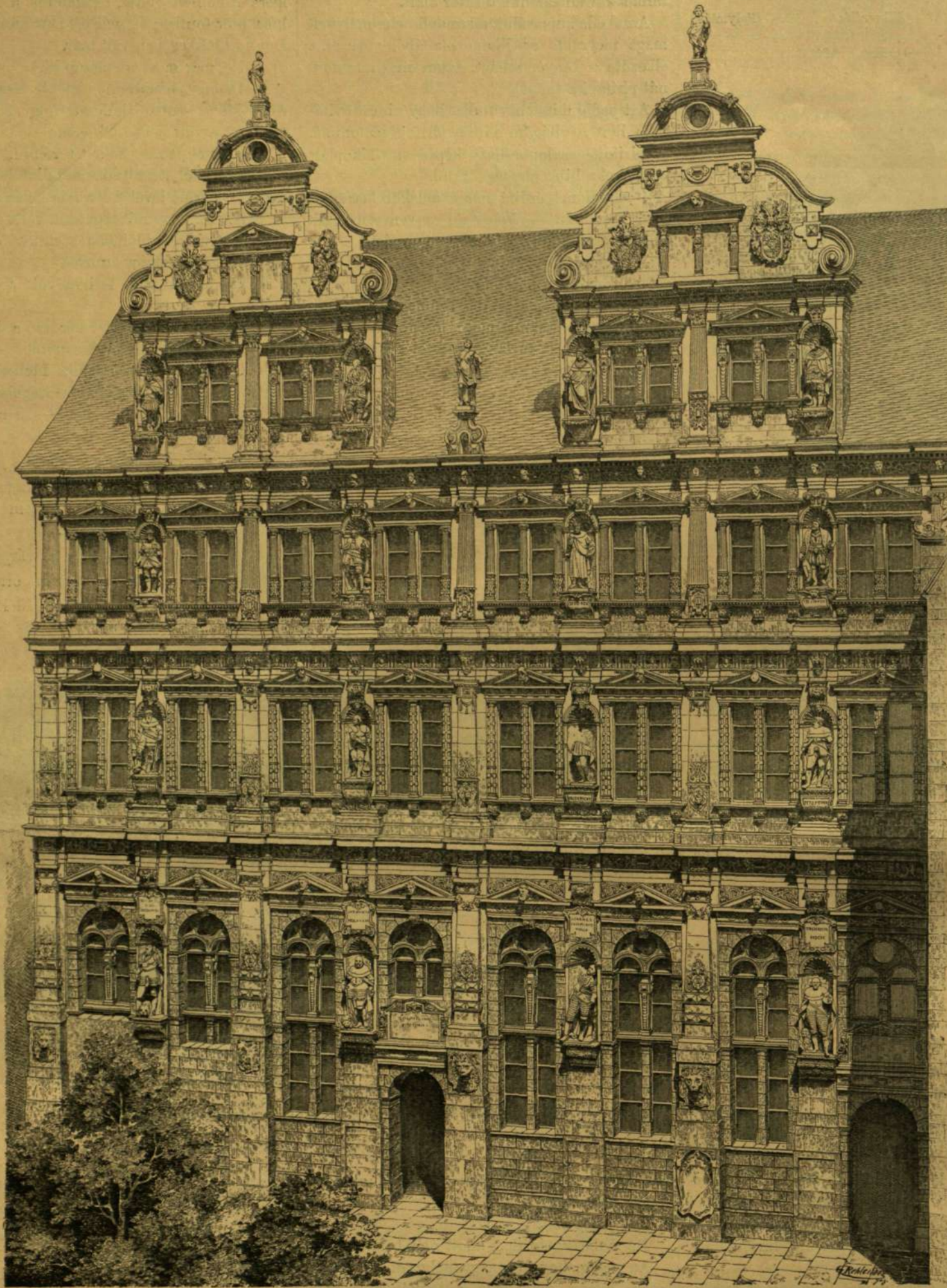
— A miatt tessék majd a bíróhoz fordulni.
Az előzmények rám nem tartoznak.

— De én protestálok ellene.

— Hát az az ön dolga. Akarja ön az egybeke-
lést végrehajtani, vagy nem akarja? Ha nem
akarja: én megyek a dolgomra. Ön fizet száz-
ötven frankot a hiába idefárastásért.

— Nem! Maradjon! Hol a szerződés? —
Irom alá!

Mindent megtett már, a mit csak kívántak
tőle.

A KÖZÉPKORI ÉPÍTÉSNET MŰEMLÉKEIBŐL. — A HEIDELBERGI VÁRKASTÉLY.

A jegyző és a tanúk hitelesítik a házassági levelet s átadták Donna Idólnak.

Akkor aztán Donna Idól kibocsátá a csapdából a — boldog férjet. Most már csakugyan férj volt: s annyiban boldog is volt, hogy rögtön neki eshetett — a terített asztalnak, hol hatalmába kerített egy egész suprémé de fajdkakas pástétomot, s azt oly mohón betönte, hogy a vendégeknek még csak kóstolót sem hagyott belőle. Ivott is a mellett, a legnagyobb poharakból, a melyek csak az asztalon voltak. Egy szót sem szólt senkihez. Mikor aztán egyszer pihenőt tartott, azt mondá neki a jegyző: «No most mylord, ősi szokás szerint úgy illik, hogy

a vőlegény mondjon egy toasztot a menyasszonyára.» — «Várjunk egy cseppet, — mondá lord Dagobert, — úgy megterheltem a gyomromat, hogy addig nem tudok többet inni, a míg a «pastilles digestives de Bilin»-eimből be nem veszek.» Azzal felkelt, kiment a szobából s soha se jött többet oda vissza.

VI.

A lovas koldus.

Lord Dagobert nem indított pert lady Idól ellen. Tudhatta jól, hogy nem fogja megnyerni — erőszak alapján. Egy férfi, a kit erőszakkal

vesz el egy nő — a saját házána! Még ki is fogják nevetni. Sőt tetejébe még maga kaphat egy kellemetlen processust az egyházi szentségekkel való komédia-játszás miatt. — Kifizette a móríngot a myladynek s aztán úgy tett, mintha ő csapta volna el az asszonyt magától. Csak azt tiltotta meg neki, hogy a míg az ő nevét viseli, a színpadon táncoljon.

Azután lefolyt valami tíz esztendő. Ez alatt lord Dagobert az ő óriási vagyonának tökéletesen nyakára hágott. Örült pazarlások, vakmerő vállalatok, meg a szép asszonyok iránti szenvedélyei tönkre juttatták. Az ősi vagyonának utolsó részét elnyelte egy skót banknak a bukása,

a hol neki kellett helyt állani az igazgatók által elsinkóftalt összes betételekért.

Ekkor aztán lötött-futott a világban, hogy a hajótörött vagyon roncsaiból valamit megmentsen; de mind sikertelenül. Az a bizonyos házasság is kárbaveszett rá nézve a hajdani imádotja leányával. A lady Idóllal kötött törvényes viszonya, azt lehetlenné tette.

Mikor aztán az utolsó fonala is elszakadt a reménységnek s nem maradt a zsebében több egy louisornál, egy reggel szépen megborotvál-

vak lóval botorkálta végig a boulevardokat. Jó üzletet csinált. Az emberek nevettek, szidták, de észrevették. Egy koldus, a ki lóháton koldul a gyalogjáróktul!

Lord Dagobert szembe találkozott a lovas koldussal. A már messziről rázta eléje a levett kalapját s panaszkolta a Waterloo-nál kiállott hős tetteit.

A mylord odadobta a koldus kalapjába az utolsó aranyat s aztán ment a hid felé.

Egyszer csak «klipp-klapp, klipp-klapp,»

Eszébe jutott, hogy tegnap elfelejtett ebédelni, ma pedig még nem reggelizett. Éhomra kellemetlen érzés lehet a vízbe fúlni.

Visszafordult Tortonihoz.

Ott ő sok szép pénzt elpocsékolott néha napján: ez az utolsó arany is hadd menjen oda. Hamis arany ugyan; de a vendéglős azt nem nézi, s ha felismeri is, elhallgat vele. Régi ismerőse ott minden pinceszér.

Igaz, hogy húsz frankért Tortoninál nagyon mértékletesen lehet reggelizni; de a fődolog az,

CLARENCE HERCEG TEMETÉSE JANUÁR 20-ÁN A SZENTGYÖRGY KÁPOLNÁBAN WINDSORBAN.

között, felkötötte tükörből a nyakravalóját, gomblyukába tűzte az ibolya-csokrot s a legújabb ariát dudolgatva Donizetti operájából, megindult a Szajna hídjá felé, azzal a szándékkal, hogy a vízbe öli magát.

Útközben azon gondolkodott, hogy mit csináljon azzal a megmaradt egy arannyal?

A Szajna hídjá előtt találkozott a lovas koldussal.

Ez egy ismeretes alakja volt a párisi életnek. Egy invalidus, fél lábú, a kinek az az ötlete volt, hogy ő lóháton fog koldulni Páris utcáin.

Szerzett magának egy rokkant gebét, azzal a

kocog utána erősen a lovas koldus a sánta lovával, s a mint utoléri, el kezdi szidni tele torokkal.

— Szégyen, gyalázat! Egy ilyen úrtól! Hamis louisort adni a szegény koldusnak. A lovas koldusnak! A kinek magánkívül még a lovát is kell tartani: azt a lovat, a ki a waterlooi ütközetet látta s azóta nem akar látni semmit. — Szégyelje az úr magát! — Itt van a hamis louisdorja! Tegye vele bolonddá Tortonit; de ne a szegény lovas koldust.

Ez a szó egy eszmét adott Dagobertnek. «Tortoni!»

hogy az utolsó reggelijét Tortoninál költötte legyen el. Füttyölve ment odáig. (Végo következik.)

EGY ÉJJELI KIRÁNDULÁS.

Bret Harte elbeszélése.

II.

A leány sokáig némán bámulta az ügyes hamisítót.

- Igy tehát neked feleséged is van?
- Igen.
- Hol láttad először? ki ő tulajdonképen?
- Nagyon híres színész, San-Franciskóból,

akarom mondani New-Yorkból. Sok ember szaladt utána, de én valamennyit lefőttem. Mert bár apa engem Dawson iskolájában tartogatott, de még sem vagyok oly bárgyu, mint a milyennek látszom.

— És mit fogsz apának mondani?
— Ez az, miről veled beszélni akarok.
— Majd kikapsz! jegyzé meg Zulejka.
— Mit, kikapok! No, még csak az kellene! Szeretném látni! Nem elég, hogy szegény anyámat és nővéremet addig gyötörte, míg el nem szöktek, most meg engem akarna tönkre tenni? Zulejka, kit e kifakadások fivére részéről nem igen lepte meg, úgy tekintette az egész dolgot, mint valami rendkívüli eseményt, mely az eddigi unalmas életbe némi változást fog hozni.

Ekkor kinyílt az ajtó és az idegen nő belépett. Kijelentette, hogy a másik szobában nem maradhat, mivel a tűz a kandallóban elaludt, azonkívül éhes is lévén, egy csésze teát is kérne. Egyebekben nagyon sajnálja, hogy miatta a családi értekezlet félbeszakították.

Mindezt nyugodt, minden felindulástól ment hangon, egyenesen Zulejkához fordulva mondotta, s úgy tett, mintha a fiatal embert nem is látná. A két hölgy között már az első pillanatban a csendes egyetértés ama neme mutatkozott, mely rokon érzelmű lényeknél nem szokott sokáig elmaradni. Mi alatt Zulejka a konyhába sietett, hogy a kívánt frissítőt megrendelje, az idegen hölgy a kandalló előtt elfoglalta helyét.

— Nos, — kezdé félig megvető hangon a fiatal emberhez fordulva.

— Nos, — felelé ez nem a legjobb kedvben, de látszólag oly hangon, mely a nő megnyugtatótására volt szánva, — minden rendben van. Elmondtam, a mi szívemen fektűt, meglátod, Lotti, hogy minden rendben lesz.

A hölgy ismét mosolygott és a szoba meztelen falait nézegette.

— Ilyen formán, ha minden rendben lesz, majd én foglalom el nővéred helyét ebben a dologházban, és a vasláda kulcsait is én fogom őrizgetni.

— Ne busulj, minden jól lesz, ha mondom; mihelyt a dolgot elintéztem atyámmal, itt minden kényed-kedved szerint rendezhetsz be. A mi pedig azt a vasládát illeti, abban értékpapírok vannak még pedig szép számmal!

— Az éjjel egyel kevesebb lesz benne — mondá a nő a tűzbe nézve.

— Miről beszélsz?

A nő egy irást vett ki zsebéből.
— Itt a váltó, melyen Dawson nevet oly ügyesen utánoztad. Az asztalon hevert; s miután az eféle dolgot nem igen kell tartogatni, legjobb lesz, ha ezennel elégetem.

E szavakkal a kérdéses okmányt a gyertyához tartva, meggyújtotta.

— Jupiterre mondom, fejed nagyon helyen van; erre én nem igen gondoltam.

— Dehogy is van helyén! ha helyen lenne, akkor én nem állnék itt. Mit mondtál nővérednek?

— Azt mondtam, hogy veled New-Yorkban ismerkedtem meg. Látnod, azt még sem mertem neki megmondani, hogy ez előtt három héttel San-Franciskóban láttalak. Magától értődik: nőmnek mondtalak.

— Ezt ugyan nagyon okosan tetted, — mert ha még oly rendben talál is minden lenni, ki fog tudni, hogy élő férjem van, hogy veled New-Yorkban soha sem találkoztam, hanem csak a gőzösen, és hogy te hazudtál. Ennek hasznát sehogys tudom belátni. Te azt mondtad, hogy atyádnak az egész dolgot úgy, a mint valóság-történet elő, fogad adni, és e részben segítségemre jöttem!

— Igen, igen, de nem látod át, hogy neki is csak kellett valamit mondanom. Atyám sohasem mondja meg neki az igazat, valamint a szomszédok sem fogják tőle megtudni. Ő mindent el fog titkolni és simítani, s mire férjedtől elváltál, addig apám kibékül, mi pedig valahol megesküszünk.

A fiatal ember oly akadozó hangon beszélt, oly éretlenséget, de a mellett elbizakodottságot mutatott, hogy a nő guynosan mosolyogva hátát megveregette, a mint ezt tán kedves ölelével szokta tenni. Ezek után a konyhába sietett.

Mire a két hölgy visszatért, a legjobb kedvet

mutatták, mi a fiatal emberre nem tett valami különös jó hatást. Minden képzelt ügyessége mellett, melylyel például Dawson doktort lefőtte, kinek atyja nevében azt írta, hogy őt tüstént haza küldje, mi alatt három hónapig San-Franciskóban tartózkodott s ott Lottival megismerkedett, mondjuk, mindezek dacára, azt látta, hogy a végső órában nővére előtt hazug állításaival nem csak ennek jó hajlamait, de kedvese becsülését is elvesztette. Zulejka a konyhában abban állapotott meg a fiatal nővel, hogy arra az esetre, ha az öreg Hay kibékítése sikerülne, ő maga mindenképp valami san-franciskói iskolába megy, hol táncolni, énekelni, zongorázni és több efféle hasznos dolgokat tanulhat, addig pedig barátja vezetésére a gazdaságot. Magától értődik, hogy ehhez az apa beleegyezése mint főfeltétel lön köve. Még csak azt kellene megbeszélni, mily uton közeljék az egész dolgot Hay urral, erre pedig elég idő van, mivel alig gondolható, hogy az öreg ur e borzasztó hőzivatban holnap délnél előbb haza térne. A közlést Zulejka vette magára, ki aztán a Sammit szállodába levél által adna hírt az eredményről.

A harmas társaság rövid vacsora után kényelmesen a kandalló köré ülve, vigan csevegett, midőn a kéményben üvöltő szélnek időnként beálló szünetelése közt szánceangetyűk hangja hallatszott és nemsokára tisztán ki lehetett venni Hay dörömbölését a zárt kapun.

— Isten segeljen meg bennünket, — kiáltá fel Zulejka, — apa megjött!

Sajnálatomra be kell vallanom, hogy a család megzavarója ijedében egészen elszápadva, karékében hátra dől.

— Menj vissza a szállodába, — mondá a fiatal nő, — vidd magaddal a szánt. Ily állapotban nem beszélhetsz atyáddal. Engem ő nem ismer s így én itt maradok. — Aztán Zulejkához fordulva így folytatta: Idegen vagyok, kinek szánya a szállodához vezető uton eltört. A többi bizza reám. És most el mindketten. Majd én becsajtom be a kapun!

A fiatal nő mindezeket oly határozott hangon mondá, hogy sem Zulejka, sem pedig fivére nem gondoltak ellenkezésre és a szomszéd szoba ajtaján keresztül az udvarra siettek.

Midőn a kapu kinyílt, és Hay a hosszas várakozás miatt dörmögve belépett, a gyertya világánál leánya helyett egy teljesen ismeretlen arcot látott maga előtt.

— Hay kisasszony el van foglalva, — mondá a fiatal nő nyugodtan. — Én pedig nagyon aggódom, mert szánom az uton eltört s így nem érhettem a szállodába, hanem ide szorultam. Ön ha nem család, Hay ur, nemde?

Egy idegen nő, külseje után ítélve a mivelő osztályhoz tartozó, teljesen nyugodt öntudattal, valami véletlen baleset folytán a fogadó helyett az ő házába jut. Ez ellen legjobb akarata ellen sem tehetett kifogást. Valami bókféle mozdulat után Hay irodájába kísérte a hölgyet.

— Lássá, asszonyom, én velem ma nagyon furesa dolog történt. Mihelyt a hegyszőlő eljutottam, háromszor eltévedtem az uton; mindannyiszor ismét megfordultam, végre azt vettem észre, hogy mindig egy körben jártam. Harmadszor aztán, csakugyan ismét tulajdon csapásomon ide értem vissza. Meglehet, hogy végre mégis kifogtam volna a havon és a helyes utra jutva czélt érek, de már ez nem lett volna érdemes, mert végre mégis csak üzleti dologban jártam, és nemde asszonyom, végre is az üzlet még nem minden a világon?

Az öreg emberen meglátszott, hogy valami bántja s miután ezt idegen, soha sem látott emberrel inkább közölte, mint azokkal, kik folytonosan körülötte voltak, szavainak ezuttal is különös kifejezést adott.

— Ön tehát, — felelé a fiatal hölgy mosolyogva, — inkább ott hagyta az üzletet, csak-hogyha az immár rendes aknázás alá veendő bányákból évenként 50 millió tonnányi szénat ásnak ki, a teljes kimerítés legalább 1200 esztendőre fog terjedni, s így az államnak is olyan állandó jövedelemforrása nyílik, mely igen nagy javulást idézendő elő közgazdasági állapotában, nem is említve azt, hogy mennyi munkáskez fog találni foglalkozást ebben az új vállalatban.

— Otthonom és családom kényelme? — ismétlé az öreg ember száraz, határozott hangon, — nos, a mi ezt illeti, ezek nem bírnak reám valami vonzó erővel. Nem azt akartam mondani. Család, otthon! Az ördög még nem vitt kísértetbe ily uton. Nem; ön látta leányomat, nos ez az egész család, ez a szoba pedig otthonom. Feleségem megszökött, leányom a példáját követte; idősb fiam itt volt és azzal fenye-

getett, hogy versenyfutást nyit ellenem, ezzel tehát összeveszttem. Mondja megmost asszonyom, hol keressem én a családomat és otthonom kényelmét?

(Vége következik.)

ARISZTOTELESZ SIRJA.

Európa régiségbúvárai nagy érdeklődéssel várják egy közelebbi történet az igazolását. Ez a lelet az *Arisztotelesz sirja*. Nagy Sándor halála után híres mesterét, Arisztoteleszt, szintén istentelenséggel vádolták, mint Szokrateszt, s Athenéből száműzetvén, a macedoniai Chalkisba vonult, hol a mi időszámításunk előtt 322 évvel meg is halt. Közelebb az Athenében levő amerikai archaeologiai iskola igazgatója, Waldstein, Chalkisban ásatásokat tétetvén, egy sírra akadt, melyben minden valószínűség szerint a szagiriai böles hamvai pihentek. Ugyanez az amerikai régiségbúvár a Diana temploma helyén is ásatván, ott is sírra talált, melyben nagy mennyiségű értékes tárgyak rejtőztek; így egy szinaaranyból való fejék, meg azon a helyen, a hol a halottnak a feje fektetett, egy toll és két ezüst tű, végül pedig egy égetett agyagszobrocska volt; egy böleselőnek a képmása, melynek kezei a mellén keresztbe vannak téve.

«Hogy ez valamely írónak a sírja, — írja Waldstein, — kétségtelen. Elképzelhető, milyen meglepetés ért bennünket, mikor ezen sir mellett egy másikat is tárva föl, azt női halott számára szabottnak találtuk, s benne erre a világosan olvasható, ó-görög betűs írásra bukkanunk: *Biotea, Arisztotelesz leánya*. — Ez írás betűi határozottan a mai időszámításunk előtti korból valók. Azt meg tudjuk, hogy Krisztorodosz olyan szobrárt említi Arisztotelesznek, melynek a kezei keresztbe vannak téve a mellén. Ezért tartja Waldstein igen valószínűnek, hogy a chalkiszi sír csakugyan az Arisztoteleszé. Csak az a baj, hogy Arisztotelesz korában sok más böles is élt Görögországban; meg az is nehezíti a teljes bizonyosság megállapítását, hogy a sírban talált fölös Biotea nevű leányát említi Arisztotelesznek, holiról, a fönmaradt írott emlékekben Arisztotelesznek csak *Pythias* nevű leányáról van szó. A fűrkészes természetesen tovább foly.

E. U.

HATVANEZER MILLIÓ TONNA KÖSZÉN.

Mint a mexikói «El Universal» czímű spanyol lapban olvassuk, Mexikóban, a San-Marcial-völgyben roppant gazdagságu új kőszéntelepet fedeztek föl. A mexikói mérnök-iskola igazgatója, Antonio de Castello, már 1882-ben figyelmessé tette a kormányt, hogy a nevezett völgyben (Sonora tartományban) oly kitűnő szénre akadt, melynek aknázása igen jövedelmező lehetne. A következő évben e jelentés alapján Francisco H. Garcia a kormánytól kutatási engedélyt szerzett s Londonban egy társaságot szervezett «Exploadora de terrenos carboníferos de Sonora» (a sonorai széntartalmu területeket kutató társaság) czímen 500,000 részvényvel és csak 15000 font sterling tőkével. Ezen, aránylag csekély pénzzel aztán hozzáfűltek a kutatáshoz, melynek dús eredménye az lett, hogy a széntelepek kiterjedését 570 (spanyol) □ mérföldben állapították meg. A mint ezt a kutató társaság mind a kormány, mind a közönség előtt kellő alapoossággal igazolta, az eredetileg 10 pozós részvények rögtön 408 pezóra szöktek föl s most a kutatás vezetője, Garcia, útban van Európa felé, hogy most már végleges aknázó társaságot szervezzen. A széntelepek összes tartalmát hatvan ezer millió tonnára becsülik s így számíthatnak, hogyha az immár rendes aknázás alá veendő bányákból évenként 50 millió tonnányi szénat ásnak ki, a teljes kimerítés legalább 1200 esztendőre fog terjedni, s így az államnak is olyan állandó jövedelemforrása nyílik, mely igen nagy javulást idézendő elő közgazdasági állapotában, nem is említve azt, hogy mennyi munkáskez fog találni foglalkozást ebben az új vállalatban.

I. NAPOLEON ÉS KORA.

III.

Az 1812-iki hadjárat.

Zajgó, ünneplő tömeg töltötte be 1811 márcz. 20-án már kora reggeli 6 órakor a Tuileriák kertjét. Híre ment, hogy az új császárné lebegett. Kilenec és 10 óra közt százegy ágyúlövés hirdette ki, hogy az újszülött — *fiu*; a császári trónnak örököse született. Tomboló öröm üdvözölte mindenütt a szerencsés esemény bekövetkeztét. Napoleon maga egy ablakból figyelte az örvendő tömeget. Szemtanuk azt mondják, hogy sirt. A Napoleonok trónjának örököse már bölesőjében a «római király» czímet nyerte.

Hogy is ne lett volna teljes az öröm! Az új dynastia, a császárság hatalma, dicsősége zenithjén állt. Birodalma a balti tengertől Kataloniáig, Nápolytól a katarói öböl, s az Adriától az éjszaki tengerig terjedt ki. Ki sejtette volna, hogy a hatalom mértéke betelt, hogy a fényképrázató hivalgásai mögött ott leselkedik az árnyék is!

Pedig Napoleon fejét kezdtek megszállítani csodával határos sikerei; többé már sem a távolság, sem az éghajlat lehetetlenségei nem álltak gátul merész és kalandos kockázatai elé. Még csapatai Spanyolországban és Portugáliában harcoltak a fellázadt népek ellen, s titkon már Sándor czár megtámadását tervezte, ki vonakodott hozzájárulni az Anglia ellen kezdőba tett rendszabályokhoz s azzal is sértette Napoleon büszkeségét, hogy nem igen mutatkozott hajlandónak előmozdítani annak idejében a császárnak az orosz dynastiával való családi összeköttetés iránti vágyait.

Most Ferenc császár leányának, Mária Lujzának nőül vétele biztosítá látszott részére Ausztria szövetségét egy Oroszország ellen intéző háború esetén. Igaz, hogy Ausztria ebbe kedvetlenül ment bele, de a fölajánlott fegyverbarátság nyílt megtagadása még sem volt lehetőséges. Másfelől ügyes diplomáciával sikerült Napoleonnak Poroszországot is megnyernie. De mindenképp bizott lángszében és hagyományos szerencséjében. Meglehet, hogy Lengyelország helyreállítása is komolyan megvillant agyában. A tiltsiti béke a varsoi nagyhercegség felállításával már Lengyelország részleges helyreállítását kontemplálta, s ennek a nagyhercegségnek fokozatos kiterjesztésétől teljes oka volt tartania a czárnak.

Elindulva Párisból, miután teljesen megbizonyosodott Poroszországról és Ausztria szövetségéről, 1812 május 26-án Napoleon már Drezdában volt, hol Németország összesereglett fejedelmének hódolatát fogadta. Őt nap mulva Posennél állott 600 ezer ember élén. Ezzel a félelmes sereggel lépte át a Niement s vonult be Vilmába, megkezdve az orosz sereg üldözését. De a fortélyos Pfluh pusztaságból pusztaságba csalta maga után a francia hadat, miközben mindent feladott annak nyomában, hogy a fagyba, halálba kergesse a demoralizált katonaságot. Majd itt, majd ott tünt fel, látszólag készen a francziák által óhajtott ütközet elfogadására, de mielőtt előtte termett a francia sereg, azonnal eltűnt. Így vágta el magát Napoleon mind jobban azon vonalaktól, melyeken segítségét és erősítést várhatott. A nélkülözés, a betegségek kezdtek a csapatokat tizedelni. Elhagyott municziók és hullák hosszú sora jelezte útjokat.

Csak szeptember 7-én fogadta Kutuzov a harczt. Iszonyu vérzéses fejtett ki. A francziák részéről több mint húsz tábornok esett el vagy sebesült meg, nyolc ezeren maradtak a csatateren, a sebesültek száma 12—13 ezerre ment, ezer ember esett foglyul. Az oroszok vesztesége 15 ezer halott, 30 ezer sebesült volt, azonkívül több mint kétezer fogoly. Mindkét fél magának követelte a győzelem dicsőségét. A francia ép oly büszkén emlegeti e napon a moszkvai diadalt, mint az orosz a borodinoit.

Végre hallatlan viszonytárságok után a távol ködbe föltűntek egy nagy város tornyai. «Moszkva, Moszkva!» kiáltott az elszigazott sereg megújuló reményével. Elfoglalni Moszkvát, a szent várost, Oroszország régi fővárosát, ez egyenlő volt a győzelemmel, a téli szállás

A FRANCZIÁK ELHAGYJÁK A KREMLINT.

biztosítva látszott. «Ideje volt». — jegyezte meg Napoleon is, midőn szept. 14-én bevonult a városba, mely már néma volt, mint a sir. Rosztopsin kormányzó már eleve rendeletet adott a város kiürítésére; asszonyok, gyermekek, aggok, ingókat és ezüstműveket magokkal vite, hosszú sorokban hagyták oda a várost.

A francziák csodálkozva látták a város kihalt-ságát. «Mi lett belőlök?» kérdezték. Napoleon kiadta a parancsot: «Vezessék elem a város előljáróit!» Amde Moszkvának nem voltak többé előljárói sem. A város népe remegve rejtőzött a házakban, vagy a templomokban siránkozott. Ágyúkkal kellett bedönteni a Kremlin kapuját, hogy megszabadítsák a czárok régi palotáját a nyomorultaktól, kik ott kerestek menedéket.

Szeptember 15-én Napoleon és katonái bejárták Moszkva utcáit; csodálkozva szemlélték a khinai várost, a keleti kereskedés és gazdag tárházát, a fehér várost, nagy utcáival, aranyos palotáival, a nagy urak és gazdag kalmárok lakó-helyeivel. Katonák és tisztek egyként átadták magokat a bőség kéjelgésének a hónapokon át tartó nélkülözések után. «Legalább is hat hónapra való élelmünk van», — mondogatták elégtelen.

Másnap hajnalra kelve azonban váratlanul tűz ütött ki egy szeszraktárban, pár órával később pedig egy drága árúcsikkkel zsúfoló bazárban. A tisztek valamely ittas katona vigyázatlanságának tulajdonították a balesetet, s mindent elkövettek a tűz elfojtására. De a szél szította a lángok dühét s a végső gyorsan harapozott el a Kremlin környékén. Lángnyelvek nyaldosták az aranyozott házfedeleket; a palota pinezei tele voltak löszekkel, melyeket az oroszok sietségekben feledtek magokkal vinni. A katasztrófa elkerülhetetlen látszott, a tisztek alig tudták rábírn Napoleonot a Kremlin elhagyására. Szivattyúkért hiába kutatták fel a várost, a katonáknak magoknak kellett oltáshoz látniok.

Nemsokára híre terjedt, hogy több pontján a városnak gyujtogatokat tartóztattak le. A császár maga elé vitte a nyomorultakat, kik kevélyen vallották be remítőt tetteket, s a parancsot, melyet e czéllból kaptak. Közönyösen fogadták kivégeztetésüket is.

E közben a tűz egyre jobban terjedt, házról-házra, utcáról-utczára. A lakosságnak eddig rejtőzve volt része is ijedve menekül s vitte magával vagyona utolsó maradványait. Paloták, kunyhók és sebesültekkel telt kórházak pusztultak el, s Napoleon kénytelen volt elhagyni Moszkvát s a Petrovskaja kastélyban útni fel szállását. Három nap dühöngött a borzasztó-tűzvész Moszkva utcáin, végre a szél lecsillapult, s zápor támadt, mely hamuvá és koromvá mosta a pusztulás képét. Mikor a katonák visszatértek Moszkvába, iszonyú fosztogatás és zsákmányolás vette kezdetét a romok alá temetett élelmiszerek, ruha- és ezüstművek után.

Moszkva pusztulásával a francia sereg utolsó menhelyét veszítette el, vissza kellett térni. De milyen véghetetlen kínos erőfeszítések közt ment végbe ez a visszavonulása a vert seregnek, melynél iszonyúbbat nem ismer a történelem! A muszka föld megboszulta magát igaztalan támadón. Éhség, betegség, fagy és halálos csüggedés kísérte nyomról-nyomra a szétzilált had lépteit. Ehhez járult a tél szokatlan ridegsége. Berezina után, nov. 26-án, a hideg, mely addig csak 11 fok volt, 20 Reaumurra szállott alá; decz. 6-án pedig 30 fokra.

De a császárt egyéb bonyodalmak is sürgették a visszatérésre. Föltette magában, hogy egy időben tér haza az oroszországi események hírével, melyeket mindeddig elhallgattak az újságok. Decz. 5-én Smorhoniból majdnem egyedül indulva el, maga mögött hagyta Lengyel- és Németországot, s 18-án éjjel, 11 órakor a Tuileriák ajtaján kopogott a császár, utólérve még a hírnököt. Páris népe egyszerre értesült a császár Párisban léteről s az oroszországi kudarcáról.

Másnap a császár megtette intézkedéseit, hogy helyreüsse a fegyverein az oroszországi expedició által okozott csorbát. Már az 1813-ik év első napjaiban egy szenátusi határozat 350,000 ujoncz kiállítását rendelte el. «Ezek lesznek a béke meghódítói» — jelentette ki a szenátus elnöke a császárhoz intézett beszédében. De mihamarabb keserűen kellett meggyőződnie Napoleonnak, hogy Poroszország elszakadt a francia szövetségtől s Oroszországgal együtt Franciaország ellen fegyverkezik. Napoleon nem riasztották vissza e vártalan nehézségek sem. Április 5-én elindult a Rajna felé s még mielőtt serege mind együtt lett volna, Lützen-nél megütöközt az elragadta ellenségei elől a győzelem pálmáját. Lützen után még két fényes diadala következett Bautzen és Wurschennél, melyek a támadó hatalmakat is hajlandókká tették az egyezkedésre. Fegyverszünet ajánlatott, s egyúttal Prágában, július 10-én megindultak a béketárgyalások, oly föltétellel, hogy addig az ellenségeskedések szünetelnek, de ha aug. 10-ike éjfélig a béke meg nem köttetik, az ellenségeskedések nyomban ujra megkezdődnek.

A prági kongresszus, mint előre tudni lehetett, eredmény nélkül oszlott fel, Napoleon egyáltalán nem volt hajlandó terület-nagybőbdásairól lemondani s Franciaország ajánlott természetes határaival beérni. Még a tárgyalások alatt Ausztria is titkon csatlakozott a két koalícióhoz az 1813 jun. 27-ki reichenbachi szerződéssel. Ezzel a szövetséges hatalmak összes hadereje 810 ezer emberre emelkedett, azok közt 480,000 teljes készenlében, s 1400 darab ágyúval.

Ujult erővel, meggyarapodva tették át e harc színhelyét Drezda környékére, hol Gouvion St.-Cyr tábornokot vélték találni, de váratlanul magára a császárra bukkantak. A drezdai véres

harcz kimenetele ismét a francziáknak kedvezett, de viszont a szövetségek megverték Oudinot-t Gross-Beerennél, Macdonaldot Katschbachnál, s Neyt Dennewitznél. Westfalia elveszett, Bajorország is már majdnem az ellenség kezeibe került. Napoleon megkezdte visszavonulását, de mielőtt ezt végre tudta volna hajtani, a szövetségesek egyesült erővel rontottak rajta. Lipcsénél történt meg a végzetes összecsapás. A francia haderő száma 155,000, a szövetségeseké 350,000 volt. És dacára a roppant túlerőnek, dacára a százasok és württembergiek elpártolásának a legválságosabb pillanatban, a francziák mégis urai maradtak a helyzetnek. Három napig tartott a borzasztó vérengzés, okt. 16-ától 18-áig. A francziák részéről 50,000 ember ölt meg, a szövetségesek részéről 80,000 Igazi «nemzetek harca», — mint a németek mondták.

Hanem a győzelem pyrrhusi volt; a francia hadsereg teljesen megsemmisült. Révedező, lesoványodott, kísértetszerű árnyak, — lázban vonszolva magukat, — ez volt mindaz, ami a pár hó előtt még ifjú és erőteljes hadseregből megmaradt. Napoleon bár diadalkoszorúval fején, mégis legyőzötten, másodszor megverve tért haza. Egyetlen vészkiáltással fordult a francia hazafisághoz. «Egy év előtt még velünk volt egész Európa, ma egész Európa tőr ellenünk!»

ÉRDEKES STATISZTIKAI ADATOK.

Az ember közepes számításal 33 esztendeig él, az oroszán 35-ig, a ló 40-ig, a medve 50-ig, az elefánt 200-ig, a bálna 300-ig, nem említi a madarakat, melyek közül a legtöbb tovább él az embernél.

Van a világon összesen mintegy 190,000 orvos, kik a legtöbb tiz év alatt mintegy 125,000 tudományos munkát és 41,000 folyóiratot adtak ki.

Egy rendes fejlettségű embernek naponként 3,200 grammnyi szilárd és folyékony eledelre van szüksége; de a katonáknak, tengerészeknek és munkásoknak 4,500 grammnyi is kell. Ha naponként csak 3,200 grammot számítunk is, egy 70 évig élő ember egész életén át 20 vasuti teherkocsira való, vagyis nem kevesebb mint 80,000 kilogramnyi eledelt fogyaszt el.

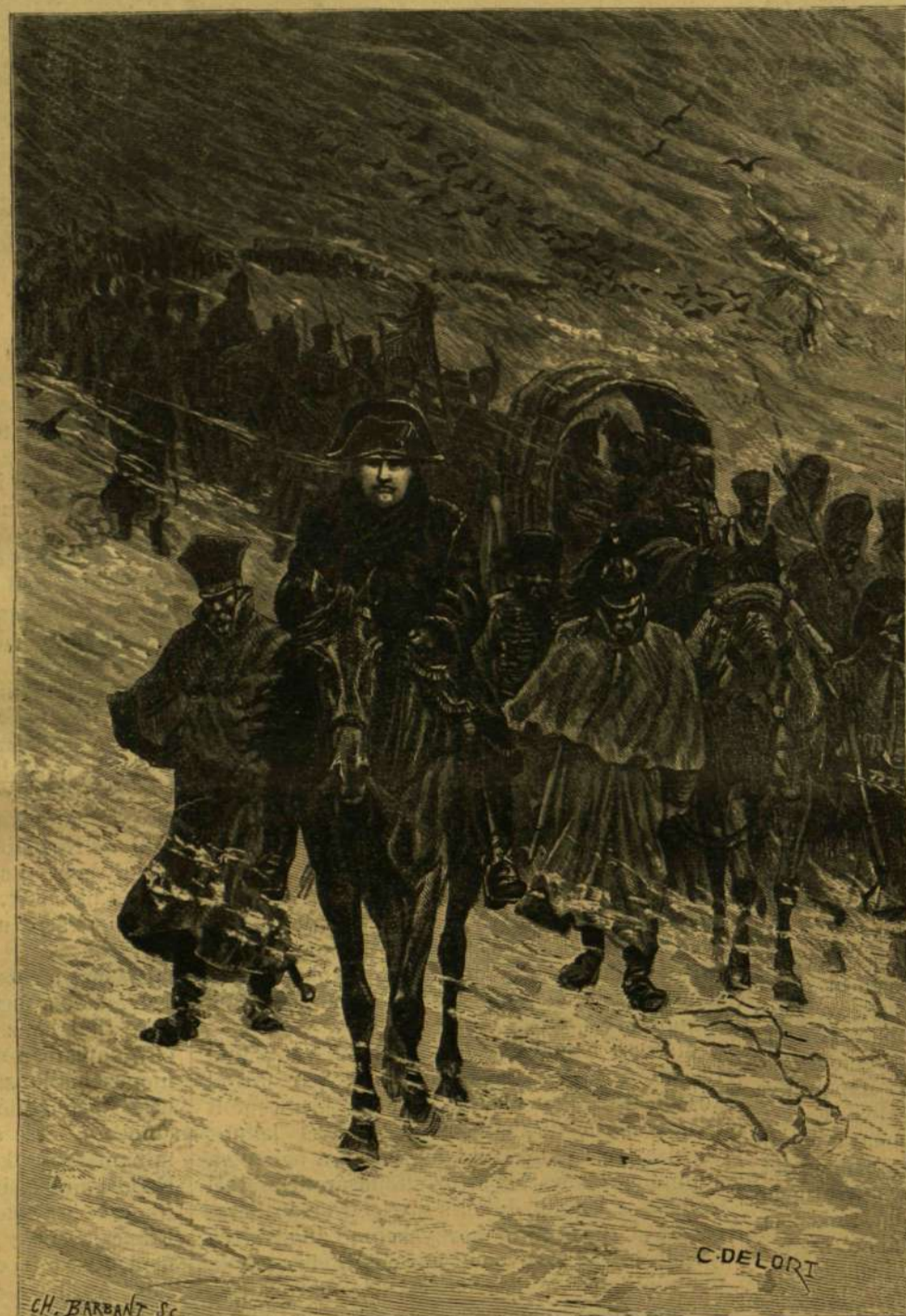
70 évig azonban 100 közül csak 6 ember él, míg a 17 éves kor előtt minden 100-ból 25 hal meg. A házas emberek átlag tovább élnek, mint a nőtelnek, a magasak is tovább, mint az alacsonyok, úgy szintén a művelt népekhez tartozók is, mint a rabszolgák. A nők könnyebben megérik a 60-dik évet, mint a férfiak, de ez időn túl könnyebben pusztulnak a férfiaknál.

A föld összes népeinek az ismert adósságai együtt 160,000 millió frankra rúgnak. Ehhez a roppant összeghez Franciaország 32,000 millióval, Anglia 21,000 millióval, Oroszország 15,000 millióval, az osztrák-magyar monarchia pedig (állítólag) 12,000 millióval járul. Azt lehetetlen volna összeszámolni, hogy az emberiség magánadósságai mennyire mehetnek; csak annyit bizonyos, hogy ezek összege rémítő nagy lehet.

A legtöbb 34 év alatt elpusztult 2,500,000 ember és 80,000 millió frank. Így pl. a krimi

háboru 750,000 emberéletbe és 9,925 millió frankba került; — az 1859-diki olasz háboru 45,000 embert és 1,500 millió frankot emésztett el; — az 1864-diki dán háboruban 2000 ember és 1,700 millió frank veszett el. Az Egyesült-Államoknak a rabszolgáskodás elleni háboru 800,000 emberébe és 14,560 millió frankjába került. 1866-ban az Ausztria és Poroszország közötti háboru ára 45,000 ember és 1,800 millió frank volt. Mexikóban a beavatkozás miatti háboru 65,000 embert és 1000 millió frankot pusztított el. A francia-német háborunak 215,000 ember és 15,200 millió frank esett áldozatul. Az 1876-diki orosz-török háboru 275,000 embert és 6500 millió frankot nyelt el.

Hajtórés és másféle balesetek miatt 30,000

NAPOLEON CSÁSZÁR VISSZAVONULÁSA MOSZKVBÓL.

ember veszett el a legtöbb tiz esztendő alatt. A földkerekségen használatban levő telegrafdrótok összes sulya 12 millió méterháza. Ezen telegraf-vonalak összesen 2000 millió frankba, a meglévő vasutak pedig együtt véve 200,000 millió frankba kerültek.

A földgömbön összesen 120 millió □ kilométernyi merőföld van; ebből azonban csak 76 millió □ kilom. a mivelt és termékeny; de ennyi is elegendő arra, hogy 5844 millió embert, vagyis három annyit, mint a föld mai népsége, táplálással ellásson.

Európában egy □ kilométernyi területen 60, Kelet-Indiában 67, Kínában pedig 110 ember él.

A föld lakossága átlagos számítás szerint 8 százalékkal szaporodik évenként; ezt a szaporodást azonban az Egyesült-Államokban 15, Ausztráliában pedig 30 százalékra emelik a folytonos bevándorlások.

EGYVELEG.

* A Golf-áram irányának megállapítása végett a monakói herceg 1886-ban egy csomó üveget dobott a tengerbe, melyekben 9 nyelven az a kérelem volt megírva, hogy az esetleg kifogott üveget a francia kormányhoz küldjék. Az első üveget csak most küldték be Jamaica partjairól.

* A Csad-tó vidékére katonai expedíciót vezet Brazza gróf a Kongó vidékéről. Hadserege elég erős, hogy esetleg támadhasson is. Azt hiszi, hogy Crampel még életben van és megmentheti.

* Lakoma lovagnak. Egy londoni állatvédő-egyesület «ló-rokkantház»-ban új-év napján az ott őrzött rokkant lovaknak külön lakomát rendeztek: répa, alma, kenyér és csukor voltak a csemegék.

* A halálózások száma jelenleg a földgömbön perczenkint mintegy 62. E szerint minden órában 3720 s minden nap 89,280 ember hal meg. Az emberek közül a negyed-rész nem éri el a 8-ik s a fele a 18-ik életévét s a 100-ik évet 10,000 ember közül csak egy lépi át. Ezer ember közül, kik hetvenedik életévüket elérik, van 24 orvos, 27 tanár s tanító, 32 katona, 33 munkás, 40 földműves s 43 pap.

* Renan most fejezte be a zsidók történetének negyedik kötetét s ezzel befejezte egyáltalán nagy munkáját a kereszténység eredetéről, melynek első kötete Jézusról harmincz évvel ezelőtt oly rendkívül nagy feltűnést keltett.

Anam királyságban is kitört a «paedagogiai vita» a klasszikusok tanítása ellen, melyre a kínai tudósok csaknem kizárólagos súlyt fektetnek, bár ma már csak szövelemzésből áll a lényege. Az ellenzék élén a fiatal király áll, ki az ősi oktatásmódot folyvást szidja s guynversek irad. A mandarinok elkeseredésükben a király anyjánál emeltek panaszt, ki erre fiának — virgácsot küldött használati utasítással. A fiatal király azonban a hagyományokkal teljes ellentétben a virgácsot nem használta fel, hanem eldobatta oly helyre, hol fejedelmi ajándékokat nem szoktak őrizni. A mandarinok a szülőik tisztelőnek ezen megsértése miatt nagyon zugolódtak, de az anam király nem törődött velük.

* Amerika hosszában építendő óriási vasut kiépítését tervezik az élelmes yankeek. Egyelőre a vonat az Egyesült-Államok déli részéből indulva ki, egész Közép-Amerikán s Kolumbián át Quitóig, a régi Inka városig vezetne, honnan azután később vinnék tovább Dél-Amerika csücséig. A yankeek azt hiszik, hogy e vasutal Dél-Amerika kereskedelme felett döntő hatalmat sikerül nyerniök.

* Páris külvárosai a legutóbbi évtized alatt nagyon megnépesültek, különösen a nyugot és északnyugatra fekvő külvárosok, melyek igen jó összeköttetésben állanak az üzleti központtal. Altalában a legutóbbi népszámlálás azt mutatja, hogy a párisiak is lehetőleg igyekeznek, a menyire lehet, a város szabadabb fekvésű részein lakni.

* A saragossai görbe tornyot hatósági rendeletből lerombolták, mivel repedései miatt veszélyesnek tartották. A híres torony 1504-ben épült városi harangtoronynak s görbesége a pisai toronyra emlékeztetett. Négy száz év alatt sokszor leirták és lerajzolták már e tornyot is.

* Nagy Péter arragoniai király idejében egy kasztíliai kanonok megölt egy csizmadíát s ezért a törvényszék arra ítélte, hogy egy évig nem volt szabad a templomba mennie. A csizmadia fia felháborodott ezen az igazságtalan ítéleten s elégtételt akarván venni magának, megölte a kanonokot. A törvényszék halálra ítélte a szegény csizmadíát, de a király, kihez az ügyet felebbesték, megkegyelmezett neki s csak arra ítélte, hogy egy évig — ne csináljon csizmát.

KÉPVISELŐVÁLASZTÁS BUDAPESTEN.

Irta Jókai Mór.*

Mikor a képviselőválasztás ideje közelít, akkor politikai klubba alakul át minden egyesület. Nincs kávéház, vendéglő, a hol egyik vagy másik jelöltnek a pártja tanyát ne ütne, s ezt jelzi a kapu fölé kitűzött nagy nemzetiszín zászló, a jelölt nevével.

Hat héttel a választás előtt már megkezdődik a munka. A választókerület legtekintélyesebb polgárai fölhívást intéznek plakátok útján a pártívekhez, hogy a jövő vasárnapon gyűljenek össze nagy számmal a megjelölt helyiségben. Ott azután megválasztják a százás bizottságot, s megbízák azt, hogy huszonöt hintóra ülve, vonuljon föl a kiszemelt jeles férfiúhoz, a kiből a párt közbizalma egyesül, s kérje föl őt a jelöltség elfogadására. A nagy férfiú enged a megtisztelő fölhívásnak s a százás bizottsággal együtt visszatérve a gyülekező helyre, kinyilatkoztatja, hogy büszkének érzi magát, ha ezen kerület érzelmeinek tolmácsa lehet a jövő országgyűlésen. Az alatt megválasztották az

hány kocsi volt az amazok. A jövő fölvonuláshoz két annival fognak kirukkolni.

A következő vasárnapra tüzetik ki a nagy pártlakoma ötszáz terítéssel. A mit nem szabad «az etetés-itatás» rovataiba sorozni, mert a fővárosi választópolgár a saját költségére lakomázik s ott a «tisztelt jelölt» nem «gazda», hanem «vendég».

De a közbeeső idő sem foly le tétlenül. Minden utcaszegletet, házoldalt, épületállványt tele ragasztanak a jelöltet éljenző hirdetésekkel és öles fölhívásokkal. Ha az egyik jelölt színe vörös, akkor a másiké zöld; ugyanilyen színű tollakat visel minden vele tartó polgár is a kalapján, a választmányi tagok pedig szalagcsillagot is a gomblyukban. Az alatt folyik minden kávéházban, minden kocsmában a kapacitálás. Elővesznek minden furfangot, kecségtést, ijesztgetést, hogy az ingadozókat a saját pártjukra térítsék. Tiszteességek emberek olyan gorombaságokat mondanak egymásnak, hogy máskor párbaj lenne belőle. Most minden szabad. Apák a fiaikkal, feleségek a férjikkel ott-hon összevesznek. Nem lesz belőle sem kitagadás, sem válópör. Most minden szabad.

KÉPVISELŐVÁLASZTÁSI MENET A MŰZEUM-KÖRUTON, BUDAPESTEN NYÁRI VÁLASZTÁSKOR.

elnököt, két alelnököt, három jegyzőt és egy pénztárnokot, a ki az alkotmányos működés költségeit fogja elintézni. A szükséges összeg nagy hamar alá van írva. A választás költségeit a pártívek viselik. A legelső kiadás száz, vagy kétszáz, vagy ötszáz zászlónak a beszerzése, a jelölt nevével ellátva. Minden házi úrnak kötelességévé van téve egy ilyen zászlót a háza padlás-ablakába kitűzni. Ekkor a jövő vasárnapra kitűzik a nagy gyűlés, melyen a jelölt programbeszédjét meg fogja tartani.

De már akkor az ellenpárt is szervezkedett, s egy más nyíltan ténen vagy teremben megtartandó gyűlést hívott össze. Már erre a nagy gyűlésre száz hintóval mennek a jelöltet, s minden kocsis mellett ül egy zászlót lobogató polgártárs. Az utczán párt szerint éljenek vagy a kocsiiban ülő nagy embert, vagy az ellenfelet. A programbeszéd nagy lelkesedés között megtartatik, egy óra legalább megkívántatik hozzá. Akkor az egész közönség hazáig kíséri a maga jelöltjét; a két párt gyakran összetalálkozik az utczán. Nem inzultálja senki az ellenfelet, csak a saját jelöltjét éljenzeli, s aztán számlálja, hogy

* Mutatvány az «Osztrák-Magyar Monarchia Irásban és Képeben» című ország- és népismerető irodalmi vállalat Magyarországot tárgyaló legújabb füzetéből.

A párt organizálja magát. Minden utca kaplálajakra van fölözsva: egy ember felelős tízért, hogy azokat együtt tartja és behozza. A nagy lakomán lelkesült áldomásokot mondanak, melyeknek mindegyike egy-egy programbeszéd. A párt hírlapjai megletnek velök. A programbeszédet pedig kinyomatják, s azokat, többnyire a jelölt arczképével ellátva, ingyen osztják úton-utján. Permanens hivatalt állítanak föl, mely rendes statisztikát készít a választókról, ki tartozik ide, ki amoda, ki mit mondott? Ki volna rá hatással, hogy megnyerhető legyen? Mind a két párt arra az örvendetes eredményre jut, hogy legkevesebb tiz szavazattal, de biztosan győzni fog. Ezer meg ezer a szavazó! A jelöltnek még egy programbeszédet kell tartania, hogy az ellenjelölt beszédében mondottakat ellensúlyozza. Arra természetesen az ellenjelölt megint tart egy visszafelélést, a mely állását újra megerősíti. Következik egy táncvigalom, melyen a jelöltnek ki kell magát tüntetnie, mert a hölgyeknek nagy hatásuk van a választásokra. Ifjú honpolgároknak, kik a választási mozgalom alatt jönnek a világra, természetesen mind a «képviseelőjelölt» a keresztatyja. A fiatalság fátylas-zenével tiszteli meg a pártja jelöltjét; a lelkes szónoklatok és a Rákóczy-induló hangjai elevenítik föl az utczát. Új dalt

komponálnak a jelölt tiszteletére és azt a dalárdák eléneklik. Az ellenjelölt tiszteletére is iratnak versek, de azok már épen nem hízogó tartalmúak. A városrészek legszelebb utczáján két átelleni háromemeletes házban a padlásáról egy kötél vonatik keresztül, s arról egy óriási zászló leng alá a jelölt nevével. Természetesen az ellenjelölt részéről is hasonló történik. Lényegesebb munkát végeznek el a párt kortesvezérei, kik reklamációik útján igyekeznek az ellenpárt táborából, a mit lehet, «lefargani», ellenben a saját híveik megtámadott jogát fenntartani.

Ez kellemetlen munka. Végre, mikor elkövetkezik a nagy választási nap, már korán reggel összesereglenek a választók a kijelölt külön gyülekező helyre s onnan gyalog, elől vitt zászlók lobogtatása és zeneszó mellett vonulnak a választás színhelyére. S ott mindenik párt megbizza az elnököt és alelnököt, hogy mint bizalmi férfiak képviseljék a szavazatszedő urnánál a pártot; azok ügyelnek föl a szavazók személyazonosságára és hogy nem megy-e valaki kétszer szavazni. A pártelnök ajánlja a jelöltet pontban 8 órakor, még más 10 választópolgár aláírása

Mikor aztán az elnök bezárta a választást, kihirdette az eredményt, akkor fölzúdul az örömrindal a győzelmes pártban. Most már kétszáz koalíciós képviselőtől, a kitől fehér lovas, elől-hátul föllobogózt hinton visznek a választás színhelyére a mandátumot átvenni. A míg odáig eljut, a kocsija megtelek bokréttákkal és koszorúkkal, melyeket a szép hölgyek az ablakból hajgáltak le. Két felől lobogó inges-gatyás lovasok bandériuma kíséri; az egész utca tele van repülő zászlókkal és éljen kiáltással.

Hát bizony Budapestén így megy a képviselőválasztás. Nem tesszük a kezünket az önkbe, hanem megteszünk mindent a hazáért. A ki győzni akar, küzdjön érte!

AZ UTOLSÓ NAP.

«Fin de siècle» — század végi eleganciával öltözött párisi úri ember haladt végig a napokban egy fővárosi barátjával a Váci-utczán, kíváncsi szemekkel méregetve a járókelőket, s ki nem fogva a kerézködésekkel, a mint figyelme új meg új tárgyon akadt meg.

— Ugyan kérlek, ki az az úr ott, a ki czvikkeren át egyre felénk integet?

— Képviselőjelölt.
— Hát az, a kinek éppen most köszöntél?
— Képviselőjelölt.

— No, de az, a ki a «Koronás»-ban olyan finnyásan kanalazza theját?

— Hát az is képviselőjelölt.

— *Mon dieu!* Hát ebben az országban már mindenki képviselőjelölt? De hát aztán van-e ezek számára elegendő kerület az országban?

— Már az az ő dolguk, de az az egy bizonyos, hogy Magyarországon mindenki született követjelölt, a ki csak egy tosztot elmondott borközi állapotban, vagy ebédutáni piccolója mellett egy tucizat vezércikket végigolvasott. Szerencse, hogy ezek a nagy igényű spechelők néha nagyon szerényen kezdik. Talán egy lakodalmi felköszöntőn, úgy éjféltájban, az örömszülők egészségére. Nos aztán? Ez is elég, hogy a közügyem egyszerre «városunk szülője» felé irányuljon. A második lépés még legfeljebb egy ártatlan jubileumi szónoklat, valamely vidéki notabilitás tiszteletére, — a harmadik már bizonyosan ott találja a nagyreményű lumént a politikai szereplés podiumán, a honnan megemmisítő pathossszal szavalja el nézeteit a financiai és gazdasági romlásról vagy előhaladásról, a közérkölcsök súlydétéről vagy emelkedéséről és a többi, — már a mint érdekei egyik vagy másik táborba hajtják.

A baka, fegyverére támaszkodva, ásitva veti szét lábát s megvető tekintettel méregeti végig a czivil népet. Tudja, hogy csak egy kommandószó kell, s az az adáz tömeg, mely most zsi-bongva töri magát, furakodik, tolong és lármáz, úgy szétfut, mintha szemét vették volna ki. Gúllába rakott szuronyok csillognak a téli napon, csinos tiszthelyettesek pödörgetik egykedvűen bajszukat s bosszúsán rándít a legény olykor egyet a hátára fűzött bornyún, ha a menázi-osztásra gondol. Odabenn a bizottsági urak kezében pihen a toll, előttük halomra gyűlve a bárczák levágott szelvényei — (hát nem ez is nyilvános megrövidítése alkotmányos jogainknak?) — beállt a déli szieszta; a hazafias gondoktól terhelt dobogó keblek paktumra lépnek a gyomorral; csak itt-amott szállingózik egy-egy szegénylős szavazó, hogy meglopja a déli órák csendjét; elnök, jegyzők, bizalmi férfiak félve takargatják ki a magukkal hozott sajtot, szálamit, hogy sietve fogyasztanak el néhány falatot s erőt gyűjtsenek a délutáni mérkőzéshez, mely rendszeren a küzdelem hevénnek tetőpontját szokta jelezni.

A mint aztán a dél elmul s a fekete kávé utolsó kortya is felhőrpintve, kezdetét veszi újból a szavazatfoglalás. Hűdött tagu benák, jární képtelen betegek szolgálatkés kortések vállain diadalkiáltás közt vonulnak be a terembe. Anya nem ügyel jobban kényeztetett betege jóvoltára, mint ezek a durva, nagy bajszú emberek a karjaikon czepelet betegre. Ott dédelgetik, veregetik vállait s gyöngéd elégteliséggel néznek arcába. Figyelmeztetik, hogyan tegye lábát, hogyan fektesse karjait, megállnak vele, s leültetik minden öt lépésre, nehogy véletlenül

kiszakadjon a lelke, mielőtt még valahogy a nagy szó elröppent volna ajkairól. Oh egy beteg szavazó egész kapitális. Szavazata nem csak egyet számít, de tizet, százat, azzal a lelkesedéssel, melyet a pártba önt. És minél betegebb, annál jobb. Egy hektikás szabólegény testvérek közt is megér 50 frtot. Hát még egy kocsin tologatott közhelyes Hausherr, a ki már fellábára rá sem tud állni! Ha aztán pláne mind a két lábára szelütött ne tovább! ez a gondolat szédítő.

Pelyhes állu soros tudósítók s izgalmat hajhászó dilettánsok papírral kezükben jegyzik a szavazatok számát, összeadnak és kivonnak. Lesz-e általános többség vagy nem — *that is the question*; s mikor az ellenpárt látja már; hogy a többség az ő részéről ki nem csikarható, egy utolsó reményszál, a melybe még belekapaszkodik, megakadályozni minden áron az általános szótöbbséget. De hogyan? Szavazó nincs már több, s az idő rövid. Összedugják fejüket s foly a tanácskozás, a rekedtő kiabálásig. Tollassy Bendegúz tud valakit a kötőrő-utczában, a 3-ik szám alatt. Eljön Tollassy Bendegúz! Hamar egy kocsiért! — «Mit beszélsz, ember? Egy kocsi? Három kocsi?» S rohannak lóhalálában. Betörnek a család szentélyébe, kiragadják a férjet hitvese karjai közül, a gyermeket anyja öléből. Mert szent a család, szent a hitves, szent az anya joga, de legszentebb mindenkifölött a *haza!*

Mekkora feneketlen mámore a hiu dicsvágy-nak, de mily keserves és kijózanító ébredés is, mikor a népkegy elfordul az ünnepeit bálványtól, a ki a fölgerjedt szenvedélyek elől menekülve, kertek alatt, kerülő utakon bujkálva hallja az *éljen* rivalgást, mely ellenfeleinek szól, tompán, fenyegetően morajlani magasztaláshoz szokott füleibe. Magasra dobott kő a népkegy, mely felhatolhat a fellegekig, de bizonyos, hogy a földre ér le, s ott végzi pályafutását, legfeljebb arra jó, hogy pihenő fejaljat nyújtson utoljára annak, a ki magával együtt emelt fel.

Bukott jelöltek, megkoppasztott áldozatai a politikai dicsvágy-nak, látlak kifordított zsebekkel, lapossá zsugorodott tárczákkal oldalogni le a cselekvés szimpadáról, hová egy pillanatra felragadott az események szele. Legyen tiétek az utolsó sugár a választások napjainak krónikásától s könnyítse szíveteket az a tudat, hogy az eszme ugyan elbukott . . . no de a *zászlókéleme* megmaradt, s ki tudja, tán még sokkal hálásabb s praktikusabb czelokra tehet alkalmaig szolgálatot. —i.

VÁLASZTÁSOK A FŐVÁROSBAN.

Furcsán vette kezdetét ez az egész dolog. Eleinte csak egy-két lapban jelent meg az a hír, hogy a kormány — kezében levén a fölbatalmazás, hogy egész májusig, megszavazott költségvetés nélkül kormányozhat, — időnek előtte föl fogja oszlatni a parlamentet.

— De micsoda bolondokat írnak ezek az ujságok, — mondogatták itt is, ott is, — mi oka lenne a kormánynak az országgyűlést fozszlatni? hisz olyan többsége van, mely úgy szavaz, mint a parancsolat.

Még a miniszterek között is akadt olyan, a melyik megmosolyogta ezt a híresztelést. Mi minden eszébe nem jut ennek az ellenzéki sajtónak nagy szorultságában. Látszik, hogy kifogyott mindenből, a mivel a kormányt gyanusíthatná. Czáfolat nélkül jelent meg a lapokban az a hír is, hogy a miniszterelnök arra a hozzá intézett egyes kérdésére: igaz-e, hogy az országgyűlés időelőtti fozszlatására készülni tenni a koronának javaslatot, azt felelte:

— Ugyan mivel tudnám én azt indokolni. Csak néhány sötétvérű szélsőbali bús magyar mondogatá:

— No, no! nem zörög a level szél nélkül. Hanem azért magam is amondó vagyok, hogy nem kellene ezt az ideát sokat firtatni, mert ugy találunk vele jární, hogy a kormány beleszeret, még ha most talán nem gondol is rá. Soha se jó az ördögöt falra festeni.

Már itt volt december, s a világ az országgyűlésnek a lejáratú idő előtt való bezárását még mindig különös gondolatnak tartotta.

Egyszerre aztán lecsapott a mennykő a kormányelnök kijelentésében, hogy: «nos hát, ha olyan nagyon akarjátok, üsse patvar, nem

bánom, zárjuk be az országgyűlést. A király feloszlató rendelete már itt is van a zsebemben. Január 5-kétől kiadom a vakációzt».

Diktum-faktum, így esett. Ő felsége a király maga fáradt le Budára, hogy kedvelt híveinek ez az elhatározását előszóval tudtára adja. Pár nap múlva megjelent a min szteri rendelet, mely az új választásokat még ugyanazon hó 28-ikától számított tíz napra szabja meg.

És ma nyakig vagyunk benne a választási mozgalomban, s mire ezek a sorok megjelennek, s az olvasó közönség kezébe jutnak, meg is lesz választva az új képviselőháznak úgy négyötöd része.

Mondja még aztán valaki, hogy mi lassan, fontolva haladunk s nem extracüggal és villámvonattal. S próbálja megcsinálni mi utánunk ezt a boszorkányságot, tesszem azt Anglia, Németországot nem is említem, pedig az világhírre tett szert a gyors mozgósításával.

A zászló-csinálók és kokárda-gyártók már kétségbe voltak esve a három éves országgyűlési ciklusnak öt évre kinyújtása mián. Három évig csak elédegeltek a nyereségből valahogy; de öt esztendő! Tönkre kell menni a zászló-iparnak.

S mivel általános a jelszó, hogy Magyarországon ipart teremteni kell, nem pusztulni hagyni: nyilvánvaló, hogy a kormány erre való tekintetből kurtította meg az öt esztendőt kilenez hónapokkal. (A ki jobb okát tudja adni, mondja meg.)

Sok volt a panasz, sok a jajgatás, hogy hát az istenért, téliidő rontsunk-e neki ilyen nagy és ilyen kockázatos vállalatnak? Mert igaz ugyan, hogy komoly háborút is viseltek már tél derekán. De hát ez más dolog, mert nem csak mi rajtunk áll, hanem az ellenségnek is van ahhoz szava, hogy meddig tartson el egy-egy háboru. — De választani csak nem kerget a tatár! Az a sok podagrás öreg ur, a sok influenza mágnes és fertilymágnes kitegye-e az időjárás viszontagságainak kenyelemhez szokott tagjait? vagy tán éppen a bőre árán vásárolja meg a mandátumát? Könnyű Károlyi Sándor grófnak, a ki olyan papot küld maga helyett beszámoló és programbeszédet tartani, hogy «csak úgy reng bele a mennyboltozat.» De nem minden embernek van a talpa alatt öt-hat főthi uradalom. Hát erre nem gondolt a kormány, a ki pedig a mi földi gondviseletünk?

Gondolhatott, de hát eszébe jutott, hogy gombház, ha leszakad lesz más akad egy kidült mamelukért száz friss mameluk, s a vége csak az lett, hogy most, a mint e sorokat írom, hol vörös lesz, hol zöld lesz a szobám.

Tudniillik annak a mennydörgős nagy nemzeti zászlónak az ablakomra vetett egyszer vörös, másszor zöld visszfénytől, melyet egy bolond hosszú kötéltre függesztve egyik három emeletes ház padlásablakából a szemközi három emeletes ház padlás ablakáig feszítettek ki az utcán keresztül, hogy leljög az első emeletig. (En pedig a harmadikon lakom, így hát ez a zászló, mikor erre felé hajtja a szél, az én ingyenes firhangom.)

A zászlón öles betűkkel olvasható: «Éljen Halász Olivér függetlenségi 48-as képviselőjelöl-tünk».

A dologban csak az vigasztal, hogy a harmadik szomszédainknak esnek máskülönbön dolguk, mert azoknak meg a Berzeviczy Albert zászlóvilágol, hol zölden, hol vörösen. Sőt amodább ugyanolyan zászló a Horánszky Nándor nevével lebegtet.

Ezek mind ugyanazt a városrészt, a VIII. kerületet, akarják boldogítani. De a szomszéd IX-nek is két jelöltje van, a vasutas Tolnay, meg Herman Ottó, a tudós. Erős közöttük a küzdelem, noha nem egyenlő fegyverekkel küzdenek. Ebben a városrészben még boldogult Kemény Gábor báró idejéből hatalmas vonzó ereje van a libapcsenyének, egy szegény magyar tudos pedig tömött libák helyett legföljebb ha kitömött madarakkal szolgálhatna a választóinak.

A belvárosban is eleven az élet. Deák Ferencz kerületéért ma két báró: a volt képviselő, Kaas Ivor báró és Podmaniczky Frigyes báró versenyzett. Erős volt a chancea mind a kettőnek, mert azonkívül, hogy rangra egyenlők, meg író is mind a kettő. A belvárosnak pedig az egész országban a legintelligensőbb publikuma van, mely sokat ad arra, hogy a jelöltje olyan báró, a ki skribler is. Lelkes is volt a pártja mind a két jelöltnek, s tartotta sűrűn a száraz és nedves találkozásokat. Egyik képink, melyet lapunk 85. oldalán közlünk,

Berzeviczy Albert. VIII. kerület; megválasztott 1621 szavazattal.

Gróf Andrássy Gyula. VI. kerület; megválasztott 1112 szavazattal.

Horánszky Nándor. VIII. kerület; kapott 836 szavazatot.

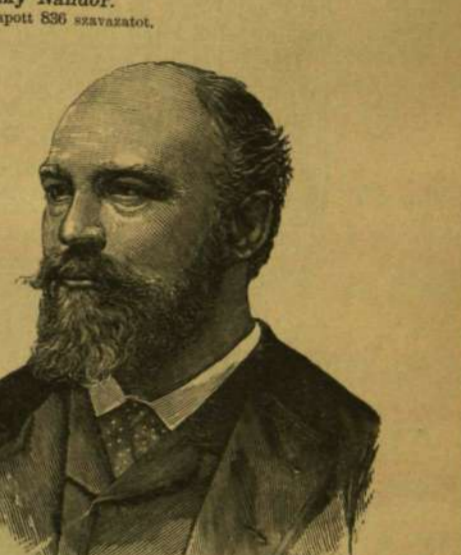
Báró Podmaniczky Frigyes. IV. kerület; megválasztott 1164 szavazattal.

Báró Kaas Ivor. IV. kerület; kapott 857 szavazatot.

Warmann Mór. V. kerület; megválasztott egyhangulag.

Darányi Ignác. II. kerület; megválasztott egyhangulag.

Mátyus Arisztid. I. kerület; kapott 424 szavazatot.

Báró Fejérváry Géza. I. kerület; megválasztott 642 szavazattal.

Horváth Gyula. III. kerület; megválasztott 610 szavazattal.

Országh Sándor. III. kerület; kapott 503 szavazatot.

Tolnay Lajos. IX-X. kerület; megválasztott 1204 szavazattal.

Dr. Morzsnányi Károly. VII. kerület; megválasztott egyhangulag.

Herman Ottó. IX-X. kerület; kapott 572 szavazatot.

báró Podmaniczky találkozásait mutatja választóinak a korifeusaival. A «Vasárnapi Ujság» rajzolója «élet után» örökítette meg azt a jelenetet, mikor b. Podmaniczky a Hungária-szálló portikusában megjelen, pártja elnökének, dr. Kautz Gyulának, az osztrák-magyar bank alkormányzójának és Szivák Imre volt képviselőnek a kíséretében; jobb felől tőle látható Hege-dus Sándor volt s már újra megválasztott képviselő, Püspöky Emil (a Budapest-belvárosi Podmaniczky párt egyik alelnöke), Vadnai Károly szintén volt s már újra megválasztott (miskolci) képviselő, előtte Láng Lajos pénzügyminiszteri államtitkár, balfelől dr. Laufenauer Károly orvos-egyetemi tanár, a belvárosi Podmaniczky pártnak szintén egyik alelnöke. A jelöltet üdvözölők csoportjában ott látni Ráth Károlyt, Budapest főpolgármesterét, a kinek egyéb kiváló tulajdonságai mellett megvan az a, művészi szempontból eléggé meg nem becslhető sajtósága is, hogy hátulról is — fölismerhetőleg lehet leporretirozni.

Másik képünk a Kaas-párt bankettjéről mutat egy részletet. Ezen beszédet tart a jelölt. Körötte felismerhetők a belvárosi «egyesült ellenzék» vezérférfiai; mert ebben a városrészben igazán egyesült az ellenzék Kaas Ivor személye körül. Ott láthatni magát a nemzeti párt vezérét,

CLARENCE HERCZEG ÉS JEGYESE TECK HERCZEGNŐ.

Apponyi Albert grófot, mellette a párt elnökét, Királyi Pált, aztán Cséry Lajost, s tovább velök szemben Mátyus Arisztid, ki az I. kerületben b. Fejérvári miniszterrel szemben lépett föl. Míg a másik oldalon a függetlenségi párt van képviselve Polonyi Géza által, a ki ebben a városrészben választó, s a kinek fíradhatatlan agitációja oly sokat tett arra nézve, hogy Deak Ferenc egykori kerületének mandátuma a mult országgyűlésre ellenzéki kézbe került. Mellette látható Hets Ödön, a ki egy pestmegeyeri kerületben szintén függetlenségi és 48-as jelölt volt.

Volt ellenjelöltje is Budavárában Fejérvári báró honvédelmi miniszternek is, a nemzeti párti Mátyus Arisztid ügyvédnek. Itt Fejérvári ellen még a — sárgafejű zászolt is harcba vitték. S odalenn Ó-Budán az ott már megszokott Ország Sándor ellen is erősen megmozgatták a talajt a Horváth Gyula nevével. Nemesak Aquineum körül mozdult meg hát a föld, de magában az elő városrészben is kiturkálják az «ásatag» követet.

Sajátos küzdelem készült a Terézvárosban. Ott az ifjú Andrassy Gyula gróf a kormánypárt jelöltje, nagy nevű atyjának, kinek egyik legszebb alkotása, az Andrassy-út, éppen ezen a városrészben vonul keresztül fia is, druszája is. Dupla előny. Ellenfele pedig egy beteg ember volt, a ki az ágyból nézte, hogyan folyik érdekében az a küzdelem, melyben részt nem vehet. Csak hogy az a beteg ember beteg is Eötvös Károly, a mi annyit jelent, hogy veszedelmes ellenfél lett volna, ha éppen betegsége miatt vissza nem lép.

Igy a fiatal Andrassy gróf, a ki régi tanubizonyosság szerint mind arczra, mind oldalra, mind mozdulataira, de még a hangjára is megszólalásig hasonlít atyjához (mikor még az is fiatal volt), — egyedül maradt a Terézváros jelöltjének. Cserna Károly rajzolóknak abban a jelenetben tünteti föl, mikor kezét fog Radocza Jánossal, egykor ugyanezen kerület képviselőjével (akkor Jókai Mórral szemben nyert többséget). Radocza mellett látható Pucher József építész, a kerület egyik legtekintélyesebb polgára. Mögötte Ten-czer Pál fejből látható valami, éppen elegendő, hogy föl lehessen ismerni a terézvárosi választók ez egyik legmozgalmasabb alakját. Gróf Andrassy mellett látjuk Beniczky Ferencet, Pest-Pilis-Solt-Kiskun megye főispánját, mögötte Berzeviczy Albertet, a közoktatásügyi államtitkárt, a ki a Józsefvárosban maga is jelölt volt, s ma már megválasztott képviselő.

A Lipótvárosban, a nagykereskedők fészkeben, Wahrmann, — a II. (budai) kerületben, a hivatalnok otthonában Darányi, az Erzsébetvárosban Morzsányi — új firma — boldog és irigylet halandók; nem volt ellenjelöltjük, s az utolsó pillanatban sem bűt el jelölt a föld alól.

Hanem azért ezeket a szegény — jelöltszegeny — kerületeket se gondoljuk sötét gyászba borulva. Darányiéknaál azért úgy szól a sváb

CLARENCE HERCZEG A HALOTTAS ÁGYON.

rézbanda, mintha tiz volna az ellenjelölt. Aztán programbeszéd, pártvacsera, hosszú sorba fogott fényes, zászlós felvonulások az utcákon, gyülekezések és csoportosulások a párhelyiségek körül, az utcákon magyar, sváb és zsidó kortes-alakok, gyalog és lovas rendőrök, sorfalat álló katonák, utczát tágító huszárkó eleve nének a fővárosi kerület meg az esetben is, ha nem csinálna konfuziót Karneval herceg Szapárynak.

CLARENCE HERCZEG TEMETÉSE.

A walesi herceg legidősb fiának, Albert Eduard hercegnek, Clarence és Avondale hercegeinek, január 14-én bekövetkezett halála, melyről már lapunk mult számában is megemlékeztünk, természetesen nagy érdeklődést s mély részvételt keltett fel világszerte, nemcsak azért, mert az elhunyt a leghatalmasabb birodalmak egyikének várományos trónörökös volt, hanem részben azért is, mert férfi korának kezdetén ragadta el a halál, csaknem akkor, midőn oltár elé készült állani unokanővérével, kit igaz vonzalommal szeretett s kinek egyénisége az angolok előtt is szokatlanul rokonszenves volt.

A halál híre Sandringhamból, a walesi herceg családjának nyaraló helyéről már január 14-én délelőtt megérkezett Londonba, hol, valamint egész Angliában, csak előtte való nap tudták meg, hogy a herceg betegsége veszélyes

jellegű. Oly kevésbé sejtették még rövid idővel azelőtt is az uralkodó-családot sújtó csapást, hogy éppen a halálköznapjára gyűlést hívtak össze a londoni polgármester palotájába, a Mansion-házba, a hol Wales hercegség előkelői tanácskoztak volna a hercegi jegyeseknek adandó nászajándék felől. Az idő rövidsége miatt a gyűlést nem is napolták el, de természetesen a tanácskozás más irányban folyt, a szomorú alkalomhoz képest.

Betegsége alatt, különösen az utóbbi napokban, folyvást szerető rokonok és gondos ápolók voltak a herceg körül, köztük szeretett menyasszonya, Teck hercegnő, kit alig néhány héttel előbb jegyzett el magának. Nagyanyját, Viktória királynőt, ki unokája betegségének veszélyes jellegét jól tudta, előrehaladt korára tekintettel az orvosok beszéltek le a haladókó meglátogatásáról. A szelid kedélyű ifjú betegségét is békén tűrte, bár az utolsó napokban sokat szenvedett s a legutolsó órákban öntudatát is csak ritkán nyerte vissza. A halál január 14-én reggel 9 órakor következett be. Menyasszonya eszméletlenül rogyott össze s testvérei őszinte könnyeket hullattak föléte.

A holttestet halottas ágyából másnap, pénteken vitték át a kastély templomába, hol több napon át volt a ravatala kiteve, mely idő alatt

tott váróteremből. A koporsón az első helyet Viktória királynő nagy és gyönyörű koszorúja foglalta el, fehér azaleák, lilium, jáczint, ibolya, myrthus és haraszt gyönyörű vegyülete, melynek széles fehér selyem szalagján régies jellegű betűkkel ez volt írva: «A leggyöngédebb vonzalom és szeretet jeléül hűség, szerető és bánatos nagyanyjától, Viktória királynőtől.»

Délután három óra elmúlt, midőn a lassan haladó gyászmenet Chopin gyászindulójának hangjai mellett bevonult a királyi várba VIII. Henrik kapuin át, hol a várőrség és a testőrség gyászba borulva fogadta őket s innen egyenesen a Szent György kápolnáknak nevezett vártemplomba mentek, melynek tágas hajója csak a kíséret egy részét fogadhatta be. A templomot nem borították fekete szőnyegek, az oltáron is fehér és arany terítékek voltak, mintegy jelezve a keresztény hit buzdító erejét a gyász hatalmas felett, de gyászos volt a közönség öltözete s a néma esend, melyet csak itt-ott zavart meg egy-egy katonakard önkénytelen zörrenése. A híres széphanjú orgonán dr. Parratt játszott a Beethoven megathó gyászindulóját s még a holttest megérkezése előtt helyet foglaltak az egyházi fejedelmek is, kiknek a gyászszertartásban részük volt. A nagy keleti és nyugati ablakokon világot derített a téli napfény s a nyugati ajtón át a vörös függönyt gyakran tolták félre új érkezők számára. Az ajtónál a főkamrás lord vezetése alatt udvari méltóságok várták a holttestet. A 10-ik huszárezred tisztjei emelték le a koporsót az ágyú-kocsiról s az egyház tagjai sorfalat közt vitték be a ravatala. Közvetlenül a koporsó előtt három biborpiros egyenruhába öltözött lovag lépdelt a herceg méltóságának jelvényeit vivén. A walesi herceg s egyetlen életben maradt fia után következtek az uralkodó-család többi tagjai, majd az idegen méltóságok festői egyenruhájukban. A ravatal az oltár előtt volt s a koporsóra tették a hercegi koronát s más jelvényeket. Virág az egész templomban nem volt más, mint néhány koszorú a koporsón. A koporsó fejénél a walesi herceg állott, jobbra tőle György herceg, balra veje, Fife herceg. Körülöttök voltak a többi uralkodó-családból származott méltóságok, míg a főkamrás lord s más nagy urak a koporsó lábánál foglaltak helyet.

Az egyházi szertartást a windsori dékán s a rochesteri püspök végezték nagy zenekísérettel. Végül az orgona megszólalt ismét s Saul gyászindulója mellett levitték a koporsót a templomnak úgynevezett «Memorial Chapel»-jébe s elhelyezték azt az elhunyt nagytatyja, a Prince Consort és nagybátyja Albany herceg síremlékei közé.

Egy hét telt el a haláleset és a temetés között. Ez a hét teljesen elegendő volt arra, hogy a rendkívüli gyászbeszéd híre az óriási birodalom minden részébe eljusson s hogy magában az anyaországban minden egyes község s nyilvános testület kifejezést adjon részvételnek a hatalmas trónra hivatott ifjú kora elhunytá felett. Nem százával, de ezrenként érkeztek napról-napra a részvénytülatkozatok, melyek közül csak a nevezetesebbek közlése is hasábkort igényelt a londoni napilapokban. Ugyanekkor halt el Angolország legkiválóbb katolikus főpápa, Manning bíbornok s számos más nevezetes esemény történt, a közvélemény alig foglalkozott velök. Mindenki az elhunyt hercegről beszélt. Életében a beteges és szerény fiatal emberrel aránylag keveset törődtek; mozgékonyabb öcsé, György herceg, rokonszenvesebb volt a nagy közönség előtt, — most azonban tragikus sorsa különösen menyasszonyának fájdalma, nagy részvételt keltett. Most emlekeztek meg arról is, hogy a clarencei hercegnek két ízben jósolta meg cigányasszony, hogy a házasság rá nézve egyértelmű a halállal, s hogy a clarencei hercegi címzet viselőik közül egész a XIII-ik századtól kezdve sajtóságosan egyetlen egy sem volt, ki e címzet viselését utódjára hagyhatta volna. S ez a felébredő babona is jele a kegyeletlenségnek, mely a korán elhunyt herceg irányában támadt, de a kegyelet nem támasztja fel őt többé, s Teck hercegnő, a magyar eredetű kedves leány, nem lesz Anglia uralkodónője, legalább semmi esetre sem úgy, mint azt csak egy hónappal azelőtt mindenki hitte és leendő alattvalói is örömmel reményltek.

A HEIDELBERGI VÁRKASTÉLY.

Heidelberg kis város Badenben (26,927 lakosa volt 1885-ben), de messze földön híres s idegenek is sokkal inkább látogatják, mint a legtöbb német vidéki várost. Kies fekvésén kívül az ott a hegkek közül kiérő Neckar partján, különösen három nagy nevezetessége van e városnak: az 1386-ban alapított s így már félezed évesnél régibb Ruperto-Carola egyetem, melynek hírnevét legjobban is Bunsen, Helmholtz s más világhírű tanárok ékítették, továbbá a szép várkastély s végül az ennek pinceszében őrzött óriási hordó, mely 4300 akós (236,000 üveg) foglal magában s a földgömb minden részében ismeretes. Képünk ezen nevezetességek közül a várkastély egy részét mutatja be. Egyhangú a szakfériak nézete, hogy a németországi középkori romok között egyetlenegy sines, mely szépségben vetekedni vele. Legrégibb részei még 1295-ből valók, de egész 1610-ig sokat építettek rajta. Sajnos, hogy az egész csak rom. A francziák XIV. Lajos hódító hadjárata alkalmával 1689-ben és 1693-ban felégették az akkor még ép kastélyt s 1764 óta, midőn villámcsapás is érte, nem lakik a még most is hatalmas épületnek más, mint a felügyelők. Az idő viszontagságai ellen (Heidelbergben közmondászerűleg mindennap esik az eső) csak ideiglenes fedél nyújt itt-ott némi oltalmat; az emeletek egy része megközelíthetetlen s az udvaron, fák és dudvák tenyésznek. A német műbarátok több ízben tervelték már a pompás rom újabb építését s habár a teljes restauráció több százezer forintot igényel, legújabbban is felmerült annak terve s nem lehetetlen, hogy végre is hajtsák.

A várkastély képét dr. Dohme Róbert «Az építészet» című művéből közöljük, a Grote G. berlini kiadó-czég szívesességéből.

A KÉPVISELŐVÁLASZTÁSOK.

Január 28-ika volt a választások első napja. Ekkor szavazott az ország legtöbb kerülete.

A fővárosban komor téli nap köszöntött be. Reggel 8 óra körül, mikor a pártok gyülekeztek 7¹/₂ fok hideget mutatott Reaumur szerint. Sűrű köd borult az utcákra, s a fogyatékos zászlódíszeket eltakarta. A körutak fái zuzmarások. A táviró és telefon drótokat is meglepte a zuzmara. A lobogók keményre fagytak, mintha bádögöl lettek volna. A téli komorság tartott egész nap; az alkonyati órákban még havazni is kezdett. Budapestnek nem volt meg az a szingardag képe, mint máskor a választások alatt. Az utcai élet sem pezsdült föl a rendkívüli események határáig. A választó helyek körül azonban nagy élénkség uralkodott, s az utcákon berkocsik és magánfogatok robotgok, nemzeti szalagos kocsikkal, s az első bakon ülő zászlóskokkal.

Több hirlap dél körül már rendkívüli lapot adott ki a választásokról összegyűjtött és a vidékről érkezett hírekkel. Ezek nagyon kapások voltak, mindenfelé olvasták.

Déli 2 órakor es után támadt a legnagyobb élénkség a szavazó urnák körül. Ez a hivatalnokok ideje volt, kik bürokból érkezve, tömegesen szavaztak. A választó helyek körül katonaság állt sort, s az egész rendőrség talpon volt.

A fővárosban minden kerületben zászlók alatt és harsány éljenzések közt gyűltek össze a választók, még ott is, a hol ellenjelölt nem volt. Budapest kilenc kerületében három egyhangú választás volt. Mind a három kormánypárti. A Lipótvárosban Wahrmann Mór; a II-ik kerületben (a budai Viziváros) dr. Darányi Ignác előbbi képviselőék fölkiáltással választották meg. A VII. kerület (Erzsébetváros) új képviselőt kapott, Morzsányi Károlyt, kit szintén egyhangul választottak meg.

Hat kerületben szavazás döntött. A VI. kerületben (Terézváros) az utolsó pillanatban léptettek föl ellenjelöltet gr. Andrassy Gyula ellen. Itt Eötvös Károly volt az ellenzék jelöltje, de három nap előtt visszalépett. A választás reggelén tehát gr. Andrassy ellen Mezei Ernőt (függetlenségi) és dr. Kenedi Gézát léptették föl. A szavazás leghamarább eldőlt az I. kerületben (Budavár és Krisztinaváros), a hol b. Fejérvári Géza honvédelmi miniszter 642 szavazattal választott meg Mátyus Arisztid nemzeti párti 434 szavazata ellenében.

A III-ik kerületben (Ó-Buda) az eddigi csöndes választások helyén, kemény küzdelem fejlődött ki, a volt képviselő, Ország Sándor kormánypárti és Horváth Gyula nemzeti párti közt. Horváth a szavazás megkezdésétől mindig többségben volt néhány szavazattal. Horváth Gyula 510 szóval választott meg 503 ellenében, tehát hét szótöbbséggel.

A VI-ik kerületben (Terézváros) a gr. Andrassy Gyula ellen fölléptetett Mezei Ernő publicista, az «Egyetértés» egyik legrégibb vezércikkirója (függetlenségi) levelében tiltakozott a választási elnökkel a fölléptetés ellen, mely tudtán kívül történt. Az elnök tehát nem fogadott el rá többé szavazatot; addig 14 szavazata volt. Kenedi Géza kormánypárti (a «Pesti Hirlap» szerkesztője), kit szintén tudta és akarta nélkül léptettek föl, szintén visszalépett 20 szavazattal. Gr. Andrassy Gyulát a bendott 1146 szavazattal 1112 szavazattal választották meg.

A IX—X. kerületben (Ferenzváros, Tiszviselő-telep, Kőbánya) előre látható volt Tolnay Lajos kormánypártinak, a volt képviselőnek újra megválasztása. Herman Ottó függetlenségi pártit léptették föl ellene, a ki itt 572 szavazatot nyert, Tolnay Lajos pedig 1204-et, s így Tolnay többsége 632.

A IV. kerületben (Belváros) fejlődött ki a leghévesebb küzdelem. A kormánypárt el volt határozva, hogy az utóbbi időben b. Kaas Ivor nemzeti párti által képviselt kerületet visszahódítja, s b. Podmaniczky Frigyeset léptette föl. Két erős párt állott szemközt, még pedig a legintelligensőbb elemekből. Báró Podmaniczky Frigyes 307 szótöbbséggel (1164 szavazattal 857 ellen) győzött.

A VIII. kerületben (Józsefváros) szintén nagy volt a mérkőzés, s itt tartott legtovább a szavazás. De 9 órára itt is eldőlt a csata. Berzeviczy Albert közoktatásügyi államtitkár képviselte a kerületet utolszor, s most két ellenzék állt vele szemközt: Horánszky Nándor a nemzeti pártból és Halász Olivér a függetlenségi pártból. Az ellenzék kecseregte magát, hogy Berzeviczy az első szavazáskor nem kapja meg az abszolút többséget s újra választanak. Berzeviczy azonban 452 abszolút többséggel választott meg. Berzeviczy 1621, Horánszky 836, Halász 333 szavazatot kapott.

A megválasztott képviselők személyesen megjelentek a megbízó levél átvételére és rövid beszédben mondták köszönetet a választóknak. A katonaság dobszóval vonult haza. Kilenc órakor a város már egészen csöndes volt ismét, s a hó sűrű pelykekben hullott.

A fővárosi képviselőjelöltek Budapest-főváros képviselőjelöltjeit mutatjuk be ezuttal képekben, a megválasztottakat és meg nem választottakat, csak 1—2 hiányzik sorozatunkból, a kiket csak az utolsó napokban léptettek föl, s a kik csak kevés számú szavazatot kaptak. A fővárosi képviselőiről sokszor volt már szó lapjainkban és elég lesz már ezuttal csak futólag említenünk föl egyet-mást róluk.

A belváros (IV. kerület) megválasztott képviselője: báró Podmaniczky Frigyes, az országgyűlési szabad-elpárti pártkörének már évek óta elnöke, úgyszintén elnöke a kormánypárt választásait intéző nagyhatalmu bizottságnak, mely az ország sok kerülete felett rendelkezik, s elnöke a Budapest-főváros rendezését, építkezését felsőbb forunként intéző közmunkák tanácsának; ellenjelöltje báró Kaas Ivor, az Apponyi által vezérelt nemzeti párt egyik legtevékenyebb és mozgékonyabb tagja, úgy a gyűléseken, kivált a most lezajló választási mozgalmakban, mint a hirlapírás terén, a ki hetenként rendszeren legalább is 10—12 vezércikket ír az ellenzék lapokba, mint a «Pesti Napló» és «Budapesti Hirlap» főszerkesztője.

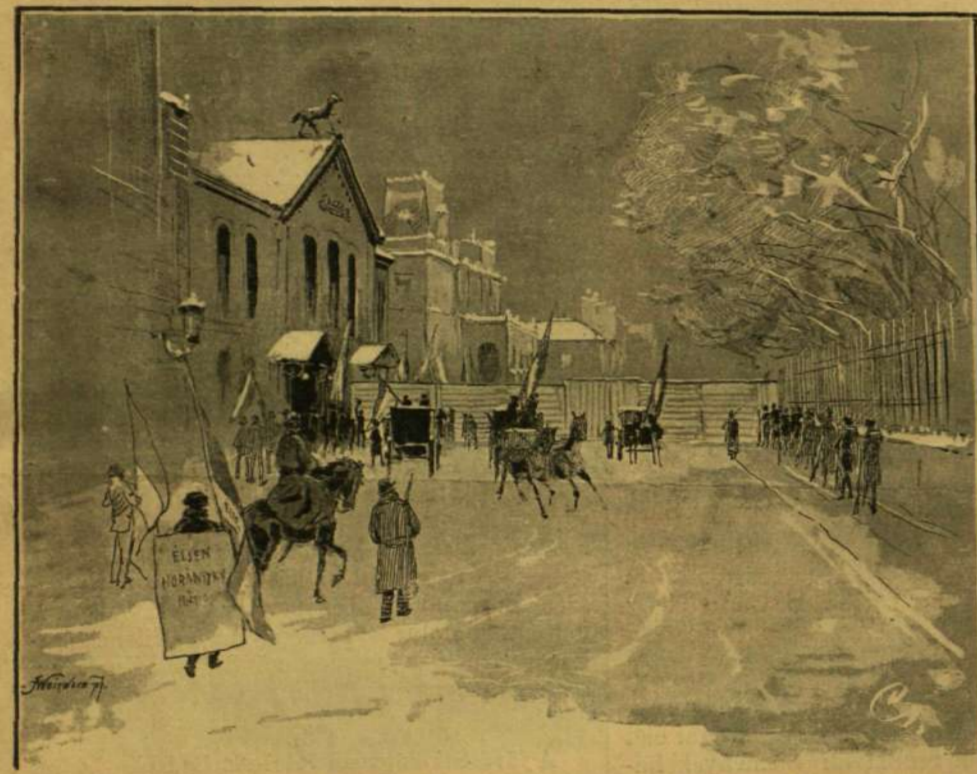
A Lipótvárosnak (V. kerület), Budapest nagykereskedők által dominált városrészének, már régóta egyetlen jelöltje Wahrmann Mór, ki mint kiváló pénzügyi kapacitás az utóbbi időben a képviselőház egyik legfontosabb bizottságának, a pénzügyi bizottságnak elnöki tisztét viselte.

A Terézváros (VI. kerület) a főváros egyik legmozgalmasabb választókerülete, mely gyakran változtatja képviselőit, s melyben a legélénkebb választási csaták vívottak egykor Gorove miniszter és Jókai Mór, majd Jókai és Radocza János; újabban Helfy Ignác és Busbach között (mindig az utóbb nevezettek győzel-

Heta Ö. Polonyi G. Báró Kaas I. Királyi P. Gróf Apponyi A. Cséry L. Mátyus A.

A Kaas-párt lakomája a fővárosi vigadó éttermében.

A választás helyisége a Józsefvárosban: A nemzeti lovarda és környéke január 28-án.

Görö Lajos rajza.

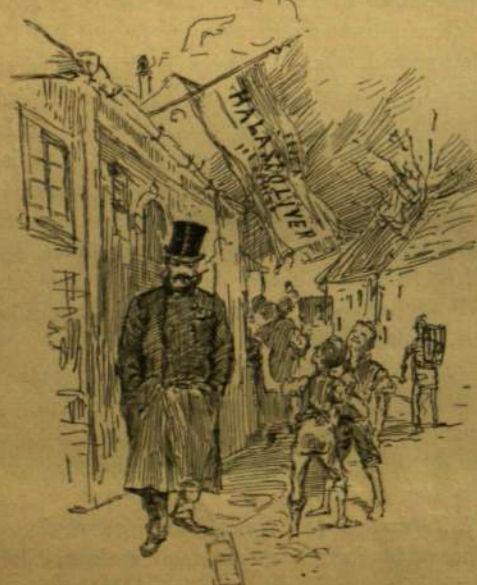
Budai svábok a II. kerületből.

Tenczer. Radocsa. Pucher J. Gr. Andrássy Gy. Beniczky F. Berzeviczy A.

Gróf Andrássy Gyula a torézárosi körben.

Cserna Károly rajza.

A Józsefváros egyik mellékutcájából.

mével). — ezuttal is élénk választási küzdelmekre készült, de az ellenzéki jelölt, Eötvös Károly, a magyar parlament e kiváló szónoka, betegeskedése miatt nem tarthatott beszédekét, s a legutolsó napokban visszalépett a jelöltségtől; az utolsó napon fölépített ellenjelöltek csak 15—20 szavazatot kaptak, s a szavazatok így majdnem kizárólag a fiatal gróf Andrássy Gyulára estek, a ki ugy külsejére nézve, mint beszédeiben, előadási módjában föltétl hasonló boldogult atyjához. A kik gr. Andrássy miniszterelnököt ifjabb éveiben ismerték, a családias hűnek tartják e hasonlatot.

Az Erzsébet-városban (VII. ker.) dr. Morzsányi Károly ügyvéd, a fővárosi polgárság egyik népszerű fia, ki már a mult választás alkalmával is erős konkurrencziát csinált a kerület volt képviselőjének, Matlekovic Sándor államtitkárnak. Most ellenjelölt nélkül egyhangú választással nyerte el a mandátumot.

A Józsefváros (VIII. kerület) szintén egyike a leggyakrabban és legtöbbet háborgó városrészeknek és kerületeknek, a mely sokszor változtatja képviselőit, hol a kormánypartból, hol az ellenzék soraiból választván azokat. Ezuttal mult országgyűlési képviselője, Berzeviczy Albert közoktatásügyi államtitkár nyert többséget a nemzeti párt jelöltje, Horváth Nándor (budapesti ügyvéd és ismert politikus) s a később fölépített függetlenségi párti Halász-Olivér (dabasi földbirtokossal) szemben.

A Ferenzvárosban Tolnay Lajosnak, a magyar államvasutak egykori népszerű igazgatójának biztos kilátása volt a többségre, a mit el is nyert. A függetlenségi párt és jelöltje, Herman Ottó, a kerületben csak a zászló tisztaságának megőrzéséért harcoltak, kitaróan.

A budai várban és Krisztinavárosban (I. k.), — a hol a hivatalnokok és mérsékelt érzelmű polgárok vannak túlsúlyban — szintén nem volt kétes b. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter többsége, — de az ellenzék itt is meg akarta mutatni erejét, a mi annyiban sikerült is, hogy a miniszter 642 szavazatával szemben Mátyus Arisztid ellenzéki 434 szavazatot kapott.

A budai Viziváros és Országút nevű városrészekben (II. kerület) ezuttal is egyedül állott Darányi Ignác a város szülőtte, és volt országgyűlési képviselője, a ki közkiáltással egyhangulag csakhamar megválasztatván, a sváb zenében dálnak hamar alkalom nyílt neve éltetésére tust zengeni.

Ó-Budán (III. kerület) heves volt a küzdelem. Ország Sándort, az eddigi kormánypartí képviselőt és mostani jelöltet, Horváth Gyula ellenzéki, parlamentünk egyik rég ismert alakja verte ki régi fészkeből. Ország régi «városi» ember és sokféle összeköttetése volt és van a városnál, pénzügyzeteknél, iparvállalatoknál, de országos képviselői pályája ezuttal, legalább egy időre, véget ért.

Tudósítások a választások első napjairól. Az első napon a 413 kerület közül 341 választott. Az eddig beérkezett tudósításokból azt lehet következtetni, hogy az új országgyűlés párt-arányaiban lényeges változás nem igen lesz. A szemlényekben azonban jelentékeny változás lesz.

Baross Gábor kereskedelmi minisztert három városban Győrött, Péesett és Szombathelyen egyhangulag választották meg. Gr. Szapáry Gyula miniszterelnöknek két kerülete van (Temesvár és Ujbánya).

Beöthy Ákos nemzeti pártinak szintén két kerülete: Kassán és S.-Vásárhelyen; valamint Csávolszky Lajosnak (Csorna és Győrsziget) és Ugron Gábor 48-asnak Szatmárt és Kecské-

radon is fölépített Tisza Kálmán ellen, a ki 928 szavazatot nyert Károlyi pedig 208-at. Debreczenben megmaradtak az eddigi képviselők: Thaly Kálmán függetlenségi 148 szótöbbséggel, Király Ferenc kormánypartí 126 és Kőrössi Sándor kormánypartí 135 szótöbbséggel. Szeged második kerületét elvesztette a kormánypart. A volt képviselő, Ivánkovich János, 490 szóval kisebbségben maradt a függetlenségi Babó Emil 758 szavazatával szemközt. Az első kerületben megett gr. Tisza Lajos 532 szóval, gr. Károlyi Gábor 110 szavazata ellen. Esztergomban Timon Ákos egyetemi tanár és kormánypartí ellen Frey Ferenc nemzeti párti győzött. Kassán makacs küzdelem után megválasztott Beöthy Ákos nemzeti párti, gr. Hadik Sándor kormánypartí ellen. Aradon a volt képviselő, Falk Miksa kormánypartíval szemben b. Atzél Péter nemzeti párti választott meg. Keszthelyen Fejér Miklós földmívelési államtitkár Nedeczky Jenő nemzeti párti buktatta meg. Gyöngyösön Matlekovic volt államtitkárral szemben Hentaller Lajos választott meg. Újvidéken Harkányi Károly kormánypartíval szemben Visontai Soma függetlenségi kapott többséget. A gödöllői kerület eddigi képviselője, Bossányi László kimaradt és Várady Károly függetlenségi választották meg. Zombort a nemzeti párti Drakulics Pál elvette Koczkar Zsigmond kormánypartítól; a dunapataji kerületet pedig Gajári Ödön kormánypartí vesztette el gróf Bethlen Gergely nemzeti pártival szemben. Csongrádon Hock János nemzeti párti legyőzte Szivák Imre kormánypartí eddigi képviselőt. A rumi kerület ismét megválasztotta Istóczy Győzöt, ki pártönkivüli és nagy többséggel győzött Bauer József nemzeti párti ellen.

Horváth Nándor, a nemzeti párt egyik legtöbbet szereplő tagja, Budapesten és a magyarlápósi kerületben elbukott Szepsiben azonban nagy többséggel megválasztották.

Pipán Láng Lajos államtitkár ismét megválasztott szótöbbséggel. Magyar-Igenben ifj. dr. Szász Károly az új képviselő. Tordán Pap Samu kormánypartí 359 szóval győzött Bartók Lajos függetlenségi 320 szavazata ellen. Makón gr. Teleki József kormánypartí győzött Justh Gyula függetlenségi volt képviselő ellen. Péchy Tamás volt házelnököt a szikszói kerület újra megválasztotta. Miskolcon Horváth Lajos pártönkivüli egyhangulag, a második kerületben pedig Vadnai Károly kormánypartí (volt képviselő) 372 szóval Herman Ottó függetlenségi 354 szavazata ellen választott meg. A paksi kerületben Szuha István függetlenségi kapta meg a többséget a kormánypartí Szeniczey Ödön ellenében. Hódmező-Vásárhelyen Endrey függetlenségi a győztes Vadnai Andor kormánypartíval szemben.

Ezek az első választási nap feltűnőbb eseményei közül valók. A bővebb részleteket társulapunkban a «Politikai [Ü]jdonságok»-ban fogjuk közölni.

BÁRÓ PODMANICZKY FOGADTATÁSA A HUNGÁRIÁBAN A JANUÁR 23-IKI PÁRTLAKOMA ALKALMÁVAL.

Püspöky E. Hegedüs S. Vadnai K. Láng L.

Laufenauer K.

Kinnach László rajza.

méten, Polonyi Géza függetlenségének Szolnokon és Szoboszlón.

Pozsonyban heves volt a mérközés az első kerületben Szilágyi Dezső igazságügyminiszter és gr. Apponyi Albert közt. Este felé Budapesten az a hír terjedt el, hogy Szilágyi kisebbségben maradt, sőt nyomtatásban is terjesztették a hirt. Szilágyi azonban 95 szótöbbséggel győzött. A második kerületben ismét Neiszidler Károly kormánypartí lett képviselő, 355 szóval b. Kaas 185 szavazata ellenében. Kaasnak nincs más kerülete.

Gr. Apponyi Jászberényben, Irányi Dániel Békésen egyhangulag választották meg; Jókai Oraviczán.

Székesfehérvárott Tóth Aladár kormánypartí lett a képviselő, a függetlenségi volt képviselő, gr. Károlyi Gábor itt megbukott, de Czeglédén mandátumhoz jutott. Gr. Károlyi Gábor N.-Vá-

szóval győzött Bartók Lajos függetlenségi 320 szavazata ellen. Makón gr. Teleki József kormánypartí győzött Justh Gyula függetlenségi volt képviselő ellen. Péchy Tamás volt házelnököt a szikszói kerület újra megválasztotta. Miskolcon Horváth Lajos pártönkivüli egyhangulag, a második kerületben pedig Vadnai Károly kormánypartí (volt képviselő) 372 szóval Herman Ottó függetlenségi 354 szavazata ellen választott meg. A paksi kerületben Szuha István függetlenségi kapta meg a többséget a kormánypartí Szeniczey Ödön ellenében. Hódmező-Vásárhelyen Endrey függetlenségi a győztes Vadnai Andor kormánypartíval szemben.

A FARSANG ALKALMÁVAL

Bisenius Károly disztiménytelepe,

Wien, I., Singerstrasse 11, Mezzanin.

Telefon 4929.

4360

Legolcsóbb nagybani árak. Árjegyzék ingyen.

Nagyserű választék füzértánc-rendjelekben, tucetzta 10 krtól és füzértánc-tourok 76 krtól fölfelé. Alarcok minden genreből és jelmez-ékszerok. Gyapjuszakállak 10 krtól, parókák 1 frt 25 krtól fölfelé. Eredeti tréfas fővegek, pukkanó cukorkák és füzértánc-bokrátok 4 krtól fölfelé. Bizottsági és egyleti jelvények táncrendek és női ajándék-tárgyak. Bálterem-disztimények kölcsön- és el is adnak. Tréfas reneszerkezetek papirkartontól, melyeken minden előismeret nélkül játszani lehet; egy zenekar 12 hangszerez 2 frt 10 krtól fölfelé. Elismert izlésű bálterem-dekorációk minden stylen, helyben és vidékre. Könyvnyen felállítható házi színházak, melyek a falak legesekélyebb rongálása nélkül állíthatnak fel. Szines salon-lángok drjba 10, 15, 20 kr. s fölfelé. Magnesium, melyet meggyújtva, elektromos világosságot kapunk reflektorral. Disztimények pénzfolyamért.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A MAGYAR NEMZETI IRODALOM TÖRTÉNETE.

KÖZÉPISKOLÁK SZÁMÁRA.

IRTA ÉS OLVASÓKÖNYVVEL ELLÁTTA GÓBI IMRE GYMNASIUMI TANÁR.

Ára füzve 2 frt 40 kr.

Az arcz szépségét

legbiztosabban megszerzi és fentartja

Leichner Zsirpora és Leichner hermelin-pora

E híres arczporok a legmagasabb női körökben s a legelső művésznők által előszeretettel alkalmaztatnak; a bőrt iles vagy poros levegő ellen megvédik, s fiatalos, viruló kinézést adnak neki. Csak zárt szelenczékben a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31 és minden illatszerekkereskedésben.

Ovakodjunk az utánzatoktól.

4614

LEICHTNER L., illatsz.-vegyész, a kir. udvari színházak szállítója.

1847. óta, tehát több, mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmazták, a Nemzetország első orvosi kollegiuma által megvizsgált s a kizárólag használatos gá miatt a magas helytartóság által Magyarországon szabadalmazott WEBER-féle

köszvény-vászon

köszvény, csúsz, tagszagrtás, kereszt-csonthájás, vichény, mell- és derekfájdalmak, lábköszvény, csipőfájdalom és ischias stb. ellen, mindennemű göröcsök a kezek és lábokban, különösen göröcsök erek, dagadt tagok, ficzamosodások és oldalszurások biztos eredményel gyorsan gyógyíthatnak ezen gyógyhatású köszvény-vászon által.

Egy csomag ára 1 frt 5 kr., kettős erejű (nehézebb bajoknál alkalmazandó) 2 frt 10 kr.

Valódi csak akkor, ha a melletti védjeggyel van ellátva.

Dr. BURON párisi általános SEB-TAPASZA

mindenfle sebek, penyedések és daganatok, körömgulladáások, bármint sérülések, harapás, szarvas, útsér, égés, tyuszem stb. ellen. 1 kőcsig ára haszn. módoszerrel együtt 70 kr., kisebb kőcsig 35 kr. Valódián kapható Budapesten Török J. gysz. Király-u. 12. Kochmeister Fr. utóadnál Arany-János-utca sarkán. Debreczenben: Rotschnek gőgysz. Egerben: Köllner gőgysz. Gyöngyösön: Vasai gysz. Kolozsvárt: Wolf és Hinz gysz. Miskolcon: Ujházy gysz. Mohácsán: Jenevle gysz. Magyarváradon: Molnár gysz. N.-Sz. benben: Veldi J. gysz. Szegeden: Kovács gysz. Sz.-Fehérváron: Daballa gysz. Ujvidéken: Grossinger gysz. Zágrábban: Arasin.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A KISFALUDY-TÁRSASÁG ÉVLAJAI.

UJ FOLYAM. — HUSZONÖTÖDIK KÖTET.

1890—91.

Ára keménykötésben 1 frt.

Tartalom: Hivatalos közlemények. — Irodalmi munkálatok. Mailand Oszkár: Újabb adatok az oláh népköltészethez. — Hanusz István: Magyar virág, magyar fa. — Szász Károly: Emlékezés Tompa Mihályra, arczképe előtt. — Dalmady Győző: Erdélyben, két költemény. I. Mátyás szülőháza. II. Jelszó. — Vadnai Károly: Hymen, novella. — Lévy József: A vén diófa költemény.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

SCHOPENHAUER.

I. A halálról. — II. A faj élete. — III. A tulajdonságok örökése. — IV. A nemi szerelem metafizikája. — V. Az élethez való akarat igényléséről. — VI. Az élet semmiségéről és gyötrelméről.

Fordította és magyarázatokkal ellátta

BÁNÓCZI JÓZSEF.

Második javított kiadás.

Ára füzve 1 frt.

Excelsior-kávé (pörkölt szemes kávé)

saját mód szerint és a belföldön kizárólagosan általunk pörkölt, a legkiválóbb kávéfajokból összeállított keverék, mely a forgalomban eddig előfordult pörkölt kávékat zamatt és erő tekintetében jóval fölmúlja és azokhoz képest legalább 25%-nyi megtakarítást nyújt. Az Excelsior-kávé száraz helyeken éveken át is megtartja kitűnő tulajdon-ágait. — Finomra való őrlés ajánlatik.

Kéretik a védjegyre ügyelni.

Kapható: 5, 2, 1 és 1/2 kilós eredeti csomagokban minden nagyobb fűszerkereskedőnél. — Árak: legfinomabb 00 sz. faj frt 2.40, finom 0 sz. faj frt 2.20 kilónként.

„ELSŐ MAGYAR GŐZ KÁVÉ-PÖRKÖLDE” Wertheimer és Frankl Budapest, V., Nagykorona-utca 11. szám.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, IV., egyetem-utca 4. sz. megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

MAGYAR KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intensiv) kertgazdászati foglalatja,

UTMUTATÓ KALAUZ

a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnemesítés, nonosítás és virágos kert használati mivélésére.

A kertészet minden rendű ügybarátainak, legkivált pedig kisebb földbirtokosok használatára.

Irta

FARKAS MIHÁLY.

(Számos a szöveg közé nyomott metszettel.)

Ára füzve 2 frt.

Szerző e művében éveken át gyűjtött tapasztalatának, tekintettel hazánk társadalmi ugy mint éghajlati viszonyaira, legkivált a kisebb földbirtokos osztály jól fölfogott anyai érdekeit tartotta szem előtt, s mint ilyen a honi kertészkedő közönség figyelmét méltán kiérdemli.

Legjobb és Leghírnesebb Pipe-re Hőlgypor La VELOUTINE Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATZERESZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

VERNE GYULA.

CASCABEL CÉSAR.

REGÉNY.

Francoziából HUSZÁR IMRE.

84 képpel.

Ára füzve 2 frt 50 kr., vászonkötésben 3 frt.

6. SZÁM. 1892.

BUDAPEST, FEBRUÁR 7.

XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5. — Külföldi előfizetéshez a postailag megjelölt díj mellett a postai díj is csatolandó. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre — 6 * fél évre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 2.50 Kétfoldi előfizetéshez a postailag megjelölt díj mellett a postai díj is csatolandó.

LUDOVIKA BAJOR HERCEGNŐ, ERZSÉBET MAGYAR KIRÁLYNÉ ÉDESANYJA. 1808—1892.

FELSÉGES uralkodóházunk ki nem jut a gyász-ból. Különösen újabb időben szinte sarkon követik benne egymást a gyász esetek. Alig néhány hete, hogy három főherceget — egyet közülök a nevével együtt — ragadott el rövid időközökben a halál, s ime ismét halálesetet kell bejelentenünk, halálát annak a nemes szívű és fenkölt lelkű nőnek, kiről halálával kell megemlékeznünk minékünk is, mert hiszen ő volt az, a ki Magyarország királynéját szülte s e gyermekében valódi védangyallal ajándékozta meg a nehéz sorssal vívódó magyar nemzetet.

Még nincsen négy éve, hogy felséges király-asszonyunk szülőinek csendes családi körben ünnepelt gyémántlakodalmáról megemlékezni a «Vasárnapi Ujság»-nak alkalmá nyílt. Boldog, csendes, elégtül aggkorban ülték meg akkor az öreg szülők, Miksa bajor herceg és neje, Ludovika bajor királyi hercegnő ezt a napot, melyet köréjük sereglett gyermekek, unokák és déd-unokák örvendező sokasága tett még derültebbé.

Nyolcz évvel e szép családi ünnep előtt ülte meg uralkodásának hét százados ünnepét a Wittelsbach-család is, melynek ivadéka volt az öreg hercegi pár mind a két tagja. Ez az uralkodó-család egykor gazdagon vala megáldva sarjadékokkal, úgy, hogy több ágra szakadt. Ezek, az idők folyamán kihaltak, a család két ága azonban: a bajor és a pfalzi, túlélte a többi.

1777 végén a «jó» melléknévvel emlegetett III. Miksa választófejedelemmel a bajor ág is kihalt s az ország két része ötödfele száz évi különválás után újra egyesült a pfalzi ágból származó Károly Tivadar fejedelem alatt. Ennek 1799-ben történt halálával az uralkodás a Zweibrücken-Birkenfeld-Bischweiler melléktörzsből származó IV. Miksa (József) hercegre szállt, a ki alatt Bajorország, a francia háborúk befejeztével királysággá, a választófejedelem pedig I. Miksa névvel annak királyává lett.

Ennek testvéröccse, az 1786-ban született s 1837-ben elhunyt Pius Ágost herceg volt az atyja annak a Miksa hercegnek, a ki 1828-ban szeptember 9-én egybekelven unokanővérevel, Ludovika hercegnővel, e házasságból származó nyolcz gyermeknek, köztük Erzsébet magyar

királynénak is atyja lett, s ki 1888 nov. 15-én hunyt el, özvegyen hagyva áldott lelkű nejét.

A most elhunyt Ludovika hercegnő asszony a Wittelsbach-családnak uralkodó ágából született s I. Lajos bajor királynak nővére volt.

Az első bajor királynak, I. Miksának ugyanis hat gyermeke volt és pedig I. Lajos, a költői lelkületű s a német irodalomban is előkelő helyet foglaló második bajor király; továbbá Erzsébet hercegnő, utóbb porosz királyné; aztán Mária és Amália hercegnők, később szász királynék; nem különben Zsófia hercegnő, a ki nőül menvén Ferencz Károly osztrák főherceggel, dicsőségesen uralkodó királyunknak, I. Ferencz Józsefnek anyja lett. A legifjabb volt I. Miksa gyermekei közül az 1808 augusztus 30-án született Ludovika hercegnő, Erzsébet király-

asszonyunknak édes anyja, az inkább szelid lelkéről és résztvevő szívééről, mint nyilvános szerepléséről ismert hercegnő asszony.

Miksa hercegnő, annak családias hajlamairól, polgárius életmódjáról, a gazdálkodás, vadászat, a költészet s különösen a népies költészet iránti érdeklődéséről volt alkalmunk megemlékezni a gyémántmenyegző alkalmával. Érintettük, hogy vonzó leírásokat közölt (Phantasus álnev alatt) a keleten tett utazásairól s hogy már idősb korában is gyakran kirándult, egyszerű vadászöltözetben a hegyek közé s a nép közé keveredve buzgón gyűjtötte a tájzólásban költött népdalokat s e mintára maga is sokat írogatott, melyeket a nép aztán ajkára vett, eltanulván azokat a hercegi költő ceteráján után, melyet művésziileg kezelt s melyen gyakran játszott hálás

LUDOVIKA BAJOR HERCEGNŐ, ERZSÉBET MAGYAR KIRÁLYNÉ ÉDESANYJA.